

Brüsszel, 2026. július 2.
(OR. en)

11471/26

CULT 92
AUDIO 92
SOC 477
SUSTDEV 57
SAN 568
EDUC 322

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2026. július 2.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2026) 337 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a következő dokumentumot: COM(2026) 337 final.

Melléklet: COM(2026) 337 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2026.7.2.
COM(2026) 337 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről

Tartalomjegyzék

1. BEVEZETÉS	2
2. HÁTTÉR	2
3. MUNKATERV – A FELMÉRÉS LEGFONTOSABB EREDMÉNYEI.....	4
3.1. Általános visszajelzés a munkatervről.....	4
3.2. A munkamódszerekkel kapcsolatos észrevételek	4
4. AZ ELVÉGZETT MUNKA ÁTTEKINTÉSE.....	5
4.1. a) prioritás – Művészek és kulturális szakemberek: a kulturális és kreatív ágazatok megerősítése.....	5
4.2. b) prioritás – A kultúra az emberek szolgálatában: a kulturális részvételnek és a kultúra társadalmi szerepének az erősítése.....	11
4.3. c) prioritás – A kultúra a bolygó szolgálatában: a kultúra erejének felszabadítása	15
4.4. d) prioritás: Kultúra a közös kreatív partnerségekért: a kulturális dimenzió megerősítése az EU külkapcsolataiban	19
5. ELŐRETEKINTÉS: A KÖVETKEZŐ KULTURÁLIS MUNKATERV	21
MELLÉKLET	24

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EU 2023–2026-RA SZÓLÓ KULTURÁLIS MUNKATERVRŐL

1. BEVEZETÉS

Az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről szóló tanácsi állásfoglalás¹ felvázolja a tagállamok, a Bizottság és a Tanács elnökségei által végzett közös munka során végrehajtott szakpolitikai együttműködés prioritásait. Az állásfoglalás felkéri a Bizottságot, hogy a tagállamok önkéntes írásbeli hozzájárulásai alapján 2026 júniusáig fogadjon el záró végrehajtási jelentést.

Ez a jelentés értékeli a 2023 januárja óta elért haladást, kiemeli a legfontosabb eredményeket, és meghatározza a 2026 utáni időszakra vonatkozó jövőbeli prioritásokat, hogy információkkal szolgáljon a következő munkatervről a Tanácsban folytatott megbeszélésekhez. Noha a jelentés átfogó, nem terjed ki a munkaterv témáihoz nem kapcsolódó uniós kultúrpolitikai kezdeményezésekre.

A jelentés elkészítése érdekében a Bizottság célzott felmérést végzett a tagállamok körében (2026. február 3. és március 19. között). Ennek keretében adatokat gyűjtöttek a munkaterv végrehajtásáról és a nemzeti szakpolitikai döntéshozatalhoz való hozzájárulásáról, valamint a munkaterv munkamódszereinek alkalmasságáról és a következő ciklus prioritásairól². A felmérés eredményeit az 1. melléklet tartalmazza. Az értékelés a Bizottság munkájára, a más uniós intézményekkel folytatott eszmecserékre, valamint a kulturális és kreatív ágazatokkal folytatott párbeszédre is támaszkodik.

2. HÁTTER

Az elmúlt évtizedben a kultúra területén az uniós szakpolitikai fellépést a Bizottság európai kulturális menetrendje³, a kulturális örökségért való fellépés európai kerete⁴, „A nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó európai uniós stratégia felé” című közös közlemény⁵, valamint 2002 óta a Tanács többéves kulturális munkatervei vezérelték.

A 2023–2026-os időszakra szóló uniós kulturális munkatervet négy olyan fontos fejleményre válaszol dolgozták ki, amelyek jelentős hatást gyakoroltak Európa kulturális környezetére.

- *A Covid19-világjárvány.* A világjárvány rávilágított a kulturális és kreatív ágazatok strukturális sebezhetőségeire, többek között különösen a művészek bizonytalan foglalkoztatási feltételeire, a nem megfelelő szociális védelemre és a kulturális részvétel terén fennálló digitális szakadékra.
- *Oroszország Ukrajna elleni jogellenes, teljes körű inváziója.* Ez a fejlemény közvetlen fenyegetést jelent az ukrán örökségre, a művészekre és a kultúra területén dolgozókra. Emellett az invázió során a kultúra is fegyverré vált, ami aláássa az EU alapvető értékeit. Az invázió rávilágított továbbá a kultúra kritikus szerepére a társadalmi rezilienciában és a konfliktus utáni újjáépítésben. Világossá vált az is, hogy nemcsak a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelem fontos, hanem általánosabban a kulturális együttműködés is, amely az uniós szolidaritás kulcsfontosságú dimenziója.
- *A generatív mesterséges intelligencia által felgyorsított gyors digitális átalakulás.* Ez egyrészt lehetőségeket teremt a kulturális és kreatív ágazatok számára, másrészt kihívást jelent az

¹ [A Tanács állásfoglalása az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről.](#)

² A felmérés elemzésének előzetes megállapításait 2026. március 27-én ismertették a Kulturális Bizottsággal Brüsszelben.

³ A Bizottság közleménye [az európai kulturális programról a globalizálódó világban](#) és [az új európai kulturális menetrendről.](#)

⁴ [A kulturális örökségért való fellépés Európai kerete.](#)

⁵ [Közös közlemény – A nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó európai uniós stratégia felé.](#)

alkotók díjazása és a szellemi tulajdon védelme szempontjából. A digitális átalakulás hatással van a kulturális sokszínűsége és az európai tartalmak online fellelhetőségére is.

- *Az eszkalálódó éghajlatváltozási vészhelyzet és energiaválság.* Ezek a fejlemények rávilágítottak a kulturális és kreatív ágazatok környezeti fenyegetésekkel szembeni sebezhetőségére, ugyanakkor kulcsfontosságú stratégiai szereplőként pozicionálták azokat a fenntarthatósági célkitűzések felé történő előrehaladásban. Ezzel egyidejűleg az energiaválság rávilágított arra, hogy sürgősen át kell térni a fenntartható gyakorlatokra valamennyi területen, beleértve a kultúrát is.

E kihívások közepette a kulturális és kreatív ágazatok jelentős pénzügyi nyomással küzdenek. Ezek a sokrétű kérdések példátlan erőforrásigényeket támasztottak, ami arra kényszerítette az ágazatokat, hogy kiigazítsák a működési modelleket, és innovatív megoldásokat találjanak a reziliencia kialakítására.

A Kreatív Európa program célja az volt, hogy reagáljon az EU kulturális munkatervére, amelynek éves munkaprogramjai 2024 óta támogatják a kulcsfontosságú kezdeményezéseket. A munkaterv prioritásait beépítették a fő pályázati felhívásokba: éves kulturális együttműködési felhívás; a kulturális és kreatív szervezetek európai hálózatainak és a feltörekvő művészek európai platformjainak felhívásai – ezek eredményeként 39 hálózatot és 19 platformot választottak ki, amelyek olyan munkacsomagokat és tevékenységeket valósítanak meg, amelyek közvetlenül hozzájárulnak a munkaterv prioritásaihoz.

Az EU intézményi szintjén a 2024 óta tartó időszakot az Európai Parlament és az Európai Bizottság új mandátumának kezdete jellemezte. A Bizottság politikai iránymutatása⁶ és az Európai Tanács új stratégiai menetrendje⁷ meghatározza az uniós fellépés átfogó irányát. Ennek háttérében a fokozódó globális geopolitikai feszültségek, a demokratikus értékeket fenyegető növekvő veszélyek, az európai gazdaságra nézve következményekkel járó, egyre változékonyabb piacok és a mesterséges intelligencia gyors térnyerése áll. Ezek a stratégiai keretek nagy hangsúlyt fektetnek a demokráciára, a rezilienciára, a jólétre, a versenyképességre, a biztonságra és az EU globális szerepére.

A Tanács felkérésére, valamint az Európai Parlament és az érdekelt felek felhívásaira válaszul a Bizottság új megbízatásának első évében (2025 novemberében) előterjesztette az EU új kulturális stratégiai keretét, a **Kulturális iránytűt Európa számára**⁸. Ez olyan jövőképet fogalmaz meg, amely a kultúrát az uniós szakpolitikai döntéshozatal középpontjába helyezi, és összehangolja a kultúrpolitikát az EU tágabb politikai prioritásaival. Az iránytű segíti Európa kulturális és kreatív ágazatainak virágzását mind Európán belül, mind globálisan. Ennek során olyan kulcsfontosságú területekre összpontosít, mint a művészi szabadság, a kultúrához való hozzáférés, a kulturális és kreatív ágazatok munkakörülményei, a reziliencia, a versenyképesség, a mesterséges intelligenciához való alkalmazkodás és a nemzetközi kulturális kapcsolatok.

A kulturális iránytű összhangban van az új többéves pénzügyi keretre vonatkozó bizottsági javaslatlall – amely tovább erősíti azt –, különösen a javasolt AgoraEU programmal, illetve más eszközökkel, például az Európai Versenyképességi Alappal, jelezve a szándékot a kultúrába történő uniós beruházások növelésére.

Ami a szabályozást illeti, a 2022 óta elfogadott, mérföldkőnek számító digitális jogszabályok – különösen a digitális szolgáltatásokról szóló rendelet, a digitális piacokról szóló rendelet és a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet – számos ágazatra, többek között a kultúrára is kiterjedt hatást gyakoroltak. Ezek különböző szinteken és alkalmazási körükön belül hozzájárulnak a biztonságosabb, átláthatóbb és méltányosabb digitális környezet kialakításához. Előnyösek továbbá a kulturális és kreatív iparágak és az alkotók jogai szempontjából is.

⁶ [Politikai iránymutatás \(2024–2029\) | Európai Bizottság.](#)

⁷ [Strategic Agenda 2024-2029 \(A 2024–2029-es időszakra szóló stratégiai menetrend\).](#)

⁸ [Kulturális iránytű Európa számára – Kultúra és kreativitás.](#)

Multilaterális szinten a kultúra előtérbe került az olyan fórumokon, mint a G7-ek⁹, a G20-ak¹⁰ és az UNESCO¹¹, ahol fontos prioritásként ismerik el nemcsak saját jogán, hanem a demokrácia, a kohézió, a versenyképesség és Európa globális pozíciójának horizontális támogató tényezőjeként is.

3. MUNKATERV – A FELMÉRÉS LEGFONTOSABB EREDMÉNYEI

Az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkaterve továbbra is kulcsfontosságú eszköz a tagállamok közötti uniós szintű szakpolitikai együttműködésben. Meghatározza az irányadó elveket, négy átfogó prioritást¹² és 21 tematikus intézkedést. Számos intézkedést úgy alakítottak ki, hogy biztosítsák a szakpolitikai koherenciát és a folytonosságot az előző munkatervvel (2019–2022). Az alábbi értékelés a felmérésre adott tagállami válaszokon alapul, beleértve a rangsorolások és a kifejtendő, szöveges kérdéseket is.

3.1. Általános visszajelzés a munkaterről

A tagállamok¹³ pozitívan értékelték a munkatervet, amely az európai kulturális együttműködés irányításának releváns és stratégiai kerete. A legnagyobb egyetértés a munkaterv átfogó prioritásai¹² kapcsán mutatkozott, ahol a többség egyértelműen megfelelőnek találta azokat. Ami a 21 témát illeti, bár a válaszadók nagyrészt egyetértettek abban, hogy ezek relevánsak, sokan jelezték, hogy azokat tovább lehetett volna finomítani.

A munkaterv végrehajtása nagyrészt megfelelt a tagállamok elvárásainak. Ami a szakpolitikai hatást illeti, a felmérés válaszadói egyetértettek abban, hogy a munkaterv hozzájárult a nemzeti kulturális politikaalkotás meglévő területeinek alakításához, és új témákkal bővítette a szakpolitikai menetrendeket. A kvalitatív válaszok megerősítették, hogy az olyan eredmények, mint a nyitott együttműködési módszerről (OMC) szóló jelentések és a társaktól való tanulásra épülő tevékenységek támogatták a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatalt, a minisztériumok közötti megerősített együttműködést és a megalapozott nemzeti stratégiákat – például olyan területeken, mint a kultúra és az egészségügy, a fenntarthatóság és a művészek munkakörülményei.

A munkaterv hozzájárult a kultúra elismertségének megerősítéséhez is a különböző szakpolitikai területeken, és a válaszadók túlnyomó többsége egyetértett azzal, hogy a munkaterv növelte a kultúra szerepét más ágazatokban. Ezt a hozzájárulást azonban gyakrabban értékelték úgy, mint amivel részben értenek egyet, nem pedig teljes mértékben, ami tükrözi a mélyebb ágazatközi integráció megvalósítása terén fennálló kihívásokat.

E pozitív megállapítások ellenére bizonyos korlátokra is fény derült. A tagállamok kiemelték, hogy az uniós prioritásokat egyenlőtlenül ültették át konkrét nemzeti eredményekbe. Olyan visszatérő problémákat említettek, mint az intézkedések korlátozott láthatósága és nyomon követése, nem megfelelő figyelem a végrehajtásra, valamint az eszközök közötti nagyobb következetesség szükségessége. Több válasz is hangsúlyozta az egyértelmű prioritásokkal és kézzelfogható hozzáadott értékkel rendelkező, célzott munkaterv fenntartásának fontosságát.

3.2. A munkamódszerekkel kapcsolatos észrevételek

A munkaterv eszközeit széles körben alkalmasnak találták arra, hogy hozzájáruljanak a politikai döntéshozatalhoz. Az OMC-csoportok különösen magas minősítést kaptak, és a leghatékonyabb együttműködési eszköznek bizonyultak. A kvalitatív visszajelzések rávilágítottak arra, hogy az OMC-csoportok jelentős hozzáadott értéket képviselnek a társaktól való tanulás és az ismeretek cseréjének lehetővé tétele, valamint a szakpolitikai szempontból releváns eredmények kidolgozása terén,

⁹ [2024. Olaszország.](#)

¹⁰ [2023. India; 2024. Brazília; 2025. Dél-Afrika.](#)

¹¹ [A 2022. évi MONDIACULT nyilatkozat](#) és a [2025. évi MONDIACULT záródokumentum.](#)

¹² a) Művészek és kulturális szakemberek: a kulturális és kreatív ágazatok megerősítése. b) A kultúra az emberek szolgálatában: a kulturális részvételnek és a kultúra társadalmi szerepének az erősítése. c) A kultúra a bolygó szolgálatában: a kultúra erejének felszabadítása. d) Kultúra a közös kreatív partnerségekért: a kulturális dimenzió megerősítése az EU külkapcsolataiban.

¹³ A felmérésre 26 uniós tagállam válaszolt.

miközben tartós szakértői hálózatokat építenek ki a tagállamokban. Az OMC-csoportok akkor bizonyultak a leghatékonyabbnak, ha egyértelmű megbízatással rendelkeztek, kellően célzott témáik voltak és a végrehajtáshoz, valamint a szakpolitikai és finanszírozási eszközökhöz közvetlenül kapcsolódó eredményeket hoztak létre. Ugyanakkor a válaszadók megneveztek kihívásokat is, mint a túlságosan széles körű megbízatást, a nagy munkaterhelést (beleértve az adminisztratív terheket is), valamint az ágazatközi részvétel biztosításának nehézségeit. Egyes válaszadók következtetlenségeket is észleltek a szervezésben, többek között az ülések egyenetlen számát és az eredmények késedelmes megvalósítását.

A társaktól való tanulásra épülő tevékenységeket¹⁴ nagyra értékelték, mivel ezek gyakorlati, átadható megközelítéseket biztosítanak és támogatják a nemzeti szintű végrehajtást. A műhelytalálkozókat hasonlóan jóra, bár valamelyest alacsonyabbra értékelték, hatékonyságuk pedig a fókuszuktól és a nyomon követésüktől függött.

Más eszközök értékelése vegyesebb volt. A szellemi műhelyek ülései és helyzetfelmérési gyakorlatai kevesebb támogatást kaptak, és ez utóbbiakat gyakran a hozzáadott értékükhöz képest aránytalanul megterhelőnek találták. A Bizottság által vezetett szakértői csoportokat összességében pozitívan értékelték.

A munkamódszerek tekintetében a tagállamok következetesen szorgalmazták a nyomon követés és a végrehajtás javítását. Ezek közé tartozott a megbeszélések és a konkrét kimenetek közötti egyértelműbb kapcsolat, az eredmények jobb terjesztése, valamint a tömörebb és hozzáférhetőbb eredmények. Határozottan támogatták továbbá a hibrid részvételi formák kiterjesztését és a részvételhez szükséges megfelelő források biztosítását. Külön kiemelték, hogy a társaktól való tanulás olyan formátum, amelyet szélesebb körben lehetne használni.

Összességében, bár a munkamódszereket széles körben relevánsnak és hasznosnak tartják, hatékonyságukat tovább lehetne növelni célzottabb fókusszal, jobb koordinációval és nagyobb hangsúlyt fektetve arra, hogy a kimeneteket kézzelfogható szakpolitikai eredményekké alakítsák.

4. AZ ELVÉGZETT MUNKA ÁTTEKINTÉSE

Ez a fejezet a munkaterv végrehajtását vázolja fel az egyes prioritások és a 21 tematikus intézkedés mentén, értékelve az előrehaladást és a legfontosabb eredményeket. Emellett példákat is bemutat a tagállami szinten hozott kapcsolódó intézkedésekre. Összességében az intézkedéseket a terveknek megfelelően hajtották végre, ugyanakkor a tervezett kimenetek nagy száma, valamint a kihívásokkal teli geopolitikai és politikai környezet miatt szükségessé vált néhány kiigazítás.

4.1. a) prioritás – Művészek és kulturális szakemberek: a kulturális és kreatív ágazatok megerősítése

1. A művészek, valamint a kulturális és kreatív szakemberek státusza és munkakörülményei

A művészek munkakörülményei továbbra is kiemelt prioritás az EU napirendjén, amellyel az EU kulturális munkaterve, miniszteri viták, az Európai Parlament saját kezdeményezésű jelentése¹⁵, valamint a Bizottság és a tagállamok közötti együttműködés foglalkozik. 2025 vége óta ezt tovább erősítette az európai kulturális iránytű.

A Bizottság támogatta a nyitott koordinációs módszerrel (OMC) dolgozó csoport létrehozását, amelyben mind a 27 uniós tagállam kulturális és foglalkoztatási/szociális minisztériumának szakértői részt vesznek. A csoport számos releváns témát vizsgált meg – többek között a művészek jogállását és szociális biztonságát, a tisztességes gyakorlatot, a készségeket és az egész életen át tartó tanulást,

¹⁴ A következő munkatervekhez kapcsolódóan: „Kultúra és a demokrácia előmozdítása: a kulturális polgárság felé Európában”; „Az örökség védelme a természeti és ember okozta katasztrófákkal szemben”; „A kulturális örökség megőrzése és a helyi kulturális és kreatív ágazatok megerősítése Ukrajnában”.

¹⁵ [2022/2047\(INI\)](#).

valamint a művészi szabadságot –, és 2023 júliusában kiadta jelentését és ajánlásait¹⁶. A csoport megállapításai alapján a CreativesUnite platformon elindították az „Így dolgozunk mi” oldalt¹⁷, amely tényszerű információkat és összehasonlító adatokat tartalmaz a tagállamok jogi kereteiről, többek között a szociális biztonságról és a munkaügyi kapcsolatokról.

Az OMC-csoport egyik fő ajánlása a művészek és kreatív szakemberek munkakörülményeire vonatkozó uniós keret létrehozása volt. 2023 novemberében az Európai Parlament saját kezdeményezésű jogalkotási állásfoglalást fogadott el, amelyben egy ilyen keretet szorgalmazott.

2024 májusában a belga elnökség szemináriumot szervezett a művészek munkakörülményeiről, a Bizottság pedig technikai műhelytalálkozót szervezett az OMC-csoporttal. Eközben az Európai Munkaügyi Hatóság (ELA) szemináriumot tartott a be nem jelentett munkavégzésről a kulturális ágazatban, és erről közzétett egy jelentést¹⁸. A Vezető Munkaügyi Felügyeleti Tisztviselők Bizottsága (SLIC) vizsgálatot indított a munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra vonatkozó uniós jogszabályok végrehajtásával kapcsolatos lehetséges problémákról (a jelentést 2025 novemberében fogadták el). 2024 júniusában az uniós finanszírozású „MoveS” hálózat (amely a szabad mozgásra és a szociális biztonsági rendszerek koordinálására összpontosít) webináriumot tartott „Munkavállalói mobilitás és a művészek előtt álló szociális biztonsági kihívások” címmel. 2024 októberében a Bizottság közös ülést hívott össze az audiovizuális és élő előadások ágazatában működő szociális partnerek számára, hogy felderítsék a művészek és kulturális szakemberek foglalkoztatási helyzetével kapcsolatos uniós szabályok alkalmazásában mutatkozó hiányosságokat. 2024 novemberében a munkaügyi kapcsolatokért felelős főigazgatók (a tagállamok munkajogi tisztviselői) megvitatták a munkajog végrehajtásával kapcsolatos kihívásokat, különös tekintettel a művész jogállására és a nemzeti gyakorlatok cseréjére.

2025 májusában a Bizottság egymástól való tanuláson alapuló szemináriumot szervezett a művészek és kulturális szakemberek szociális védelméről, összehozva a tagállamok szociális biztonsági szolgáltatait és kulturális minisztériumait, majd erről jelentést adott ki¹⁹. Ugyanebben a hónapban a Tanács következtetéseket fogadott el a fiatal művészek, valamint a kulturális és kreatív szakemberek pályakezdésének támogatásáról²⁰, különös tekintettel a bizonytalan munkakörülményekre, a korlátozott üzleti készségekre és a méltányos díjazásra. A következtetések felszólítanak „a fiatal művészek, valamint a kulturális és kreatív szakemberek társadalmi és szakmai helyzetéhez szükséges megfelelő feltételek előmozdítására”.

2025 decemberében az Európai Parlament állásfoglalására reagálva a Bizottság magas szintű kerekasztal-megbeszélést szervezett az érdekelt felekkel a művészek munkakörülményeiről. Ezt 2026 júniusában Brüsszelben egy konferencia követte, amely a művészek munkakörülményeit is bemutatta, és amelyet a Kreatív FLIP²¹ projekt keretében szerveztek a Bizottsággal együttműködésben.

A kulturális iránytű továbbra is lendületet ad e prioritásnak, és javasolja, hogy 2027-ben a szociális partnerekkel, valamint a kulturális és kreatív ágazatokkal együttműködve dolgozzák ki az uniós művészek chartáját. A chartának „meg kell határoznia az ágazatokon belüli tisztességes munkafeltételekre vonatkozó alapelveket, iránymutatásokat és kötelezettségvállalásokat, valamint növelnie kell a megfelelést és az elszámoltathatóságot, különösen a kultúrára irányuló uniós finanszírozás kedvezményezettjei esetében”. A Bizottság 2026-ban kezdte meg az előkészületeket.

¹⁶ [A művészek, valamint a kulturális és kreatív szakemberek jogállása és munkakörülményei – Az Európai Unió Kiadóhivatala.](#)

¹⁷ <https://creativesunite.eu/work-condition/>.

¹⁸ [Kreatív ágazatok: Az Európai Munkaügyi Hatóság tanulmánya bizonytalan munkakörülményeket és be nem jelentett munkát tár fel | Európai Munkaügyi Hatóság.](#)

¹⁹ [Egymástól való tanulás a művészek és kreatív munkavállalók inkluzív szociális védelméről – Európai Bizottság.](#)

²⁰ [A Tanács következtetései a fiatal művészek és kulturális és kreatív szakemberek pályakezdésének támogatásáról.](#)

²¹ [Finance, Learning, Innovation & Intellectual Property Rights for the CCSI \(Finanszírozás, tanulás, innováció és szellemi tulajdon-jogok a kulturális és kreatív ágazatok és iparágak számára\).](#)

A tagállamok körében végzett felmérés szerint a művészek munkakörülményeinek javítása érdekében végrehajtott nemzeti intézkedések jogi reformokat (pl. jogszabálytervezetek, jogi aktusok módosításai és új szociális védelmi vagy gazdasági támogatási rendszerek) és adminisztratív eszközöket (pl. művészek nyilvántartó jegyzéke vagy kreatív személy státusz az önfoglalkoztató művészek és szabadúszó szakemberek számára) tartalmaznak. Az egyik kiemelkedő példa Írország „művészeti alapjövedelem” rendszere, amelyet mostanra állandóvá tettek.

2. Művészi szabadság

A munkaterv elismeri, hogy a művészi szabadság a kulturális munka alapvető része, valamint kritikus kapocs a kultúra és a demokrácia között. A művészi szabadság ma új és egyre nehezebb kihívásokkal néz szembe. A Tanács elismerte, hogy Unió-szerte közös erőfeszítésekre van szükség.

A svéd elnökség alatt (2023 első fele) ezeket a prioritásokat a „Free to Create – European Union Conference on Artistic Freedom and Cultural and Creative Industries” (Szabadon alkotni – A művészeti szabadságról és a kulturális és kreatív ágazatokról szóló európai uniós konferencia) című magas szintű konferencia (február 16–17., Umeå, Svédország), valamint a veszélyben lévő és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült művészekről szóló (május 16-án elfogadott) tanácsi következtetések révén mozdították elő. Az elnökségi konferencián az uniós intézmények, a civil társadalom és a művészeti ágazat képviselői vitatták meg az alkotás szabadságát. A fő témák közé tartozott a szabad véleménynyilvánítás, a művészetekből való kirekesztés, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült művészek és a veszélyben lévő művészek, valamint a kulturális és kreatív ágazatok virágzásához szükséges feltételek. A Tanács a következtetéseiben megerősítette, hogy a művészek döntő szerepet játszanak a társadalmak és az egyének életében, fejlődésében és rezilienciájában, és hangsúlyozta, hogy meg kell védeni a kreativitást azoktól a fenyegetésektől és jogsértésektől, amelyek művészeti munkájuk miatt veszélybe sodorják a művészeket. A tanácsi következtetések mellett gyakorlati intézkedéseket is javasoltak, többek között a „menedéket nyújtó városokat”, a sürgősségi szálláshelyeket és a helyi közösségekbe való integrációt.

A művészi szabadság az ezt követő években is a Tanács kultúrával kapcsolatos munkájának középpontjában maradt:

- a spanyol elnökség alatt (2023. február) az uniós kulturális miniszterek nem hivatalos ülésükön elfogadták a cáceresi nyilatkozatot²²,
- a belga elnökség alatt (2024. január) a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló európai rendelet²³ befejezése – bár nem tartozik az Oktatási, Ifjúsági, Kulturális és Sportügyi Tanács (EYCS Tanács) hatáskörébe – jelentős eredmény volt, amely hatással volt a véleménynyilvánítás szabadságára,
- a magyar elnökség alatt (2024. február) a Tanács következtetéseket fogadott el a kultúrához való hozzáférés javításáról és előmozdításáról²⁴, beleértve azokat a rendelkezéseket is, amelyek hozzájárulnak a művészi szabadság védelméhez és előmozdításához,
- a lengyel elnökség alatt (2025/1) a Tanács következtetéseket fogadott el a fiatal művészek, valamint kulturális és kreatív szakemberek pályakezdésének támogatásáról²⁰,
- a dán elnökség alatt (2025. február) a Tanács következtetéseket fogadott el a kultúrának, a kulturális örökségnek és az audiovizuális alkotásoknak az európai értékek és a demokratikus reziliencia fenntartásában betöltött stratégiai szerepéről²⁵.

Az európai kulturális iránytű jogokon alapuló megközelítést alkalmaz, és elismeri, hogy a művészi szabadság alapvető fontosságú az egészséges demokratikus társadalmak és az értékeit megvédő reziliens Európa szempontjából. Az iránytű egyik kulcsfontosságú kiemelt intézkedése az EU-ban a kultúra helyzetéről szóló új időszakos jelentés bejelentése, külön hangsúlyt helyezve a művészek művészi szabadsággal kapcsolatos tapasztalataira. Az iránytű felszólít továbbá a művészi szabadság

²² [Cáceresi nyilatkozat.](#)

²³ [\(EU\) 2024/1083 rendelet.](#)

²⁴ [A Tanács következtetései a kultúrához való hozzáférés javításáról és előmozdításáról.](#)

²⁵ [A Tanács következtetései a kultúrának, a kulturális örökségnek és az audiovizuális alkotásoknak az európai értékek megőrzésében és a demokratikus reziliencia fenntartásában betöltött stratégiai szerepéről.](#)

védelmére a jelenlegi és jövőbeli uniós szakpolitikák és programok, többek között a következő hosszú távú uniós költségvetés keretében létrehozandó jövőbeli AgoraEU révén. A Bizottság annak biztosítására ösztönzi a tagállamokat és az uniós intézményeket, hogy szakpolitikáik, jogi kereteik és közigazgatási gyakorlataik támogassák a szabad művészi alkotást, véleménynyilvánítást és művészetterjesztést. A kulturális irányítással egy napon elfogadott európai demokráciapajzs²⁶ célja a demokrácia és a társadalmi reziliencia hosszú távú védelme és előmozdítása.

Nemzeti szinten a felmérés szerint a tagállamok elsődleges válaszként nem jogalkotási kezdeményezésekről számoltak be, többek között konferenciákról, stratégiákról és az alkotás szabadságának biztosítékairól az állami programozásban vagy a kultúra finanszírozásában, valamint olyan célzott programokról, mint a „biztonságos alkotás”, valamint a városokban a veszélyeztetett és a lakóhelyüket elhagyni kényszerült művészek támogatása.

3. A kulturális és kreatív ágazatok digitális átalakulásának ösztönzése

A digitális átállás továbbra is központi téma volt az uniós kultúrpolitikai együttműködésben. A belga elnökség alatt a kulturális és kreatív ágazatok digitális átalakításáról szóló kétnapos konferencia különös hangsúlyt fektetett az adatvezérelt közönségbevonásra. Az egyik legfontosabb eredmény a genti kiáltvány²⁷ volt, amelynek eredményeképpen létrehozták a kulturális és kreatív ágazatokban az adatvezérelt közönségfejlesztéssel foglalkozó európai szakpolitikai fórumot.

A Tanács 2025 májusában következtetéseket²⁸ fogadott el, amelyekben a kulturális és kreatív ágazatok megerősítését szorgalmazta az adatalapú közönségépítés, a készségfejlesztés, az információcsere és egy támogató politikai keret révén.

Ezt követően a fórum 2026 márciusában szakpolitikai dokumentumot tett közzé²⁹, amelyben ajánlásokat fogalmazott meg a Bizottság és a tagállamok számára az adatumveltség kulturális és kreatív ágazatokban történő megerősítésére, szabványosított közönségmérési módszerek kidolgozására és végrehajtására, valamint az adatvezérelt közönségbevonás előmozdítását célzó eszközök bevezetésére vonatkozóan.

A kulturális irányító megerősíti ezt a prioritást azáltal, hogy intézkedéseket javasol az adatgyűjtés és -elemzés javítására (kulturális adatközpont, a kultúra helyzetéről szóló jelentés), a digitális technológia és a mesterséges intelligencia kiaknázására a kulturális és kreatív ágazatokban és iparágakban, valamint a kulturális örökséggel kapcsolatos közös európai adattér továbbfejlesztésére. Az uniós kulturális miniszterek – mind a hivatalos üléseken, mind a soros elnökségek által szervezett informális találkozókra – számos megbeszélést folytattak a digitális átalakulásról, különösen a mesterséges intelligenciáról. Ilyen volt például a kulturális miniszterek június 1–2-án Nicosiában tartott nem hivatalos ülése, amelynek középpontjában olyan témák álltak, mint a kulturális jogok, a kreativitás és a mesterséges intelligencia.

A felmérésben a munkaterv időszakában végrehajtott nemzeti szintű intézkedésekre példaként a tagállamok elsősorban a finanszírozási kezdeményezéseket nevezték meg, és több alkalommal is megemlítették a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv forrásait, amelyek támogatták a kulturális és kreatív ágazatok digitális és zöld átállását. Kiemelt terület volt a kulturális örökség digitalizálása³⁰.

4. A kulturális és kreatív ágazatok zöld átállásának ösztönzése, különös figyelemmel az energiaváltságra

2023 első hat hónapjában a svéd elnökség a Kulturális Bizottság keretében helyzetfelmérést végzett, hogy áttekintse az energiaváltságot kulturális és kreatív ágazatokra gyakorolt hatását. A

²⁶ [JOIN\(2025\) 791 final.](#)

²⁷ [A genti kiáltvány.](#)

²⁸ [A Tanács következtetései a kulturális és kreatív ágazatok adatvezérelt közönségépítés révén történő megerősítéséről.](#)

²⁹ [Naar datedagereven publieksoontwikkeling in Europa | Departement Cultuur, Jeugd & Media.](#)

³⁰ [Recovery and Resilience Scoreboard – Thematic Analysis – Culture and Creative Industries.pdf.](#)

megállapításokat elnökségi feljegyzésben³¹ foglalták össze. Mindez az energiaárak hirtelen emelkedése után történt, ami jelentős pénzügyi következményekkel járt és jár továbbra is a kulturális és kreatív ágazatokra nézve, megváltoztatva tevékenységeik költségszerkezetét. A feljegyzés megvizsgálta a kulturális örökséget és az energiahatékonyságot, tárgyalta az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelvet³², és az ismeretek és a bevált gyakorlatok megosztásának szellemében példákat állított össze az uniós és tagállami támogatási intézkedésekre. 2023 szeptemberében „A kultúra hangjai” strukturált párbeszédet folytatott a Bizottság és a kulturális ágazatok között annak megvitatása érdekében, hogy ezek az ágazatok hogyan mozdítják elő a zöld átállást az energiaválság kezelése során³³.

„A kulturális és kreatív ágazatok zöld átállásának ösztönzése, különös tekintettel az energiaválságra” elnevezésű OMC-csoport 2024 áprilisában kezdte meg munkáját Írország (környezetvédelem) és Olaszország (kultúra) társelnökletével. Ez 22 tagállam 42 szakértőjét tömörítette, mind a kulturális, mind az éghajlat- és környezetvédelmi minisztériumokból. A csoportnak kettős célja volt: a bevált gyakorlatok és eszközök bővítése a kulturális és kreatív ágazatok zöldítési erőfeszítéseinek támogatása érdekében, kiemelve ugyanakkor a kultúra alábecsült szerepét az igazságos, inkluzív és méltányos zöld átálláshoz szükséges szemléletváltás lehetővé tételében. A szakértői munka korábbi OMC-jelentésekre és uniós tanulmányokra, külső szakértelemre és két célzott felmérésre épült. Ez a „Creative shifts: Empowering culture for sustainable living” (Kreatív változások: A kultúra megerősítése a fenntartható életért) című jelentésben csúcsosodott ki, amelyet a Mondiacult konferencián jelentettek be Barcelonában (2025. szeptember), és 2025 decemberében tettek közzé³⁴.

A jelentés bemutatja, hogy az energiamegtakarítás, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a körforgásos gyakorlatok és a fenntartható mobilitás révén a kulturális és kreatív ágazatok már most is hatást fejtenek ki. A jelentés ajánlásokat tartalmaz a meglévő eszközök és adatok használatának javítására a megalapozott döntéshozatal érdekében, a bevált gyakorlatok bővítésére, a fellépés célzott szakpolitikák és intézményi támogatás révén történő ösztönzésére, az Európa-szerte történő tudásmegosztás fokozására, valamint a kultúra nemzeti és uniós éghajlat-politikai stratégiákba való jobb integrálására. A nyitott koordinációs módszer szakértői folytatják nemzeti szintű terjesztési erőfeszítéseiket annak biztosítása érdekében, hogy a szakpolitikai intézkedéseket a jelentés ajánlásai alapján hozzák meg. Az európai kulturális iránytű kiemeli, hogy az éghajlatváltozást és a környezeti fenntarthatóságot, amelyek kulcsfontosságú cselekvési területek, kreatív módokon kell kezelni.

A tagállamok szerint ez a nyitott koordinációs módszer hatással volt a szakpolitikai és finanszírozási prioritásokra azáltal, hogy ösztönözte a fenntartható kulturális és kreatív ágazatok gyakorlataira irányuló nemzeti finanszírozási rendszereket, és hozzájárult a kulturális intézményekre és örökségre vonatkozó éghajlat-politikai stratégiák kidolgozásához, ezáltal erősítve a kultúra szerepét a környezetvédelmi célkitűzések elérésében.

5. A kulturális és kreatív dimenzió erősítése az európai videojáték-ágazatban

Az európai videojáték-ágazat kulturális és gazdasági potenciálja miatt egyre elismertebbé vált, amelynek következtében célzott uniós szintű erőfeszítések születtek. 2024-ben a Bizottság négy kerekasztal-megbeszélést szervezett, hogy feltárja i. a szerencsejátékok gazdasági és kulturális jelentőségét a szerencsejáték-ágazaton belül és kívül, ii. az ágazat hiányosságait a készségek- és az innováció terén, iii. a beruházási igényeket és a rendelkezésre álló finanszírozást, valamint iv. a nemzeti és regionális szakpolitikákat/gyakorlatokat és a társaktól való tanulást. A tagállami közigazgatási szervek, a tudományos élet és az üzleti élet több mint 50 résztvevőjével folytatott megbeszélések rávilágítottak arra, hogy jobban el kell ismerni a videojátékok kulturális és gazdasági értékét, javítani kell a készségfejlesztést, növelni kell a technológiai innováció lehetőségeit, és meg kell erősíteni a köz- és magánszféra közötti együttműködést. Ez a folyamat segítette a Bizottságot

³¹ [Stocktaking on the energy crisis – Final Presidency note 8649/23 \(Helyzetfelmérés az energiaválságról – végleges elnökségi feljegyzés \[8649/23\]\)](#).

³² [\(EU\) 2024/1275](#).

³³ [Voices of culture brainstorming report: Culture and creative sectors and industries driving green transition and facing the energy crisis \(„A kultúra hangja” ötletbörzéjén alapuló jelentés: A zöld átállást előmozdító és az energiaválsággal szembenező kulturális és kreatív ágazatok és iparágak\)](#).

³⁴ [Creative shifts \(Kreatív változások\) – Az Európai Unió Kiadóhivatala](#).

abban, hogy azonosítsa a legfontosabb érdekelt feleket a tagállamokban, ami további, az ágazat szempontjából releváns konzultációkhoz vezetett. Emellett információkkal szolgált a Bizottság videojátékokról szóló fő piaci tanulmányához³⁵ is, és hasznos betekintést adott az ágazat szakpolitikai szükségleteibe.

A kulturális miniszterek 2023 novemberében elfogadták a tanácsi következtetéseket³⁶, amelyekben megállapodtak arról, hogy megerősítik a videojáték-ágazat kulturális és kreatív dimenzióját Európában, és elismerik annak a kulturális tartalmak, illetve az európai alkotás, örökség és történelem közvetítésében rejlő lehetőségeit.

A tagállamok által a videojáték-ágazat fellendítése érdekében hozott intézkedések közé tartoznak például a videojáték-projektekre alkalmazható adójóváírások és a finanszírozási rendszerek. Ezen intézkedések némelyike a kulturális örökséget (múzeumokat, helyszíneket) népszerűsítő projektekhez, valamint a fejlesztők, tervezők és hagyományos művészek közötti ágazatközi együttműködéshez kapcsolódik. A nem finanszírozási példák közé tartozik a videojáték-politikáról szóló parlamenti jelentéstétel és az ipar képviselőivel folytatott párbeszéd.

6. A kulturális és kreatív ágazatok helyreállításáról, rezilienciájáról és fenntarthatóságáról szóló tanácsi következtetések végrehajtásának áttekintése

2021 májusában, egy évvel a Covid19-világjárvány kitörése után a Tanács a portugál elnökség alatt következtetéseket hagyott jóvá a kulturális és kreatív ágazatok helyreállításáról, rezilienciájáról és fenntarthatóságáról, hangsúlyozva, hogy intézkedéseket kell hozni ezen ágazatok támogatása érdekében mind válság idején, mind azt követően. E következtetések végrehajtásának számbavételét a svéd és a spanyol elnökség végezte el, a Tanács Kulturális Bizottságának 2023. márciusi ülésén a tagállamok és a Bizottság közötti eszmecserevel, valamint az elnökség kérdéseire válaszul adott írásbeli észrevételekkel.

A válság alatt az egyedi igényekhez igazított támogatások Európa-szerte támogattak élő rendezvényeket, digitális projekteket és szabadúszókat. Eközben az egyszerűsített folyamatok, például a vissza nem térítendő támogatások, a digitális jelentkezési portálok és a csökkentett dokumentációs követelmények hozzáférhetőbbé tették a finanszírozást. A Kreatív Európa például 67 %-kal magasabb finanszírozásban részesült (a 2014–2020-as időszakra vonatkozó 1,46 milliárd EUR után a 2021–2027-es időszakban 2,44 milliárd EUR) a helyreállítási erőfeszítések támogatására. A nemzeti kezdeményezések tovább erősítették a rezilienciát olyan művészekre vonatkozó jogszabályok révén, amelyek célja a szabadúszók védelmének javítása, a munkanélküliségi kompenzáció, az adómentességek és a társadalombiztosítási moratóriumok volt. A mobilitást egyszerűsített, határokon átnyúló utazási eljárások és adóügyi iránymutatások is megkönnyítették. A digitális rendezvények streamingjét is támogatták vagy ösztönözték.

A tagállamok a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz felhasználásával támogatták a digitális és zöld átállást, valamint a kulturális és kreatív ágazatok rezilienciáját. A legfontosabb elfogadott intézkedések közé tartoznak például a következők: a művészek jogállására vonatkozó reformok; a színházak, múzeumi archívumok és más kulturális szereplők technológiai korszerűsítésére irányuló beruházások; támogatás a kulturális örökség digitalizálására, a kulturális épületek energiahatékonyságának javítását célzó felújításokra, az ökológiai gyakorlatokra és a kapacitásépítésre. Emellett egyes tagállamok innovatív intézkedéseket terveztek annak érdekében, hogy a kultúra erejét a társadalmi kohézió és a jólét szolgálatába állítsák³⁷. Az olyan eszközök, mint a Bizottság CultureEU finanszírozási útmutatója³⁸ javították az átláthatóságot és az uniós finanszírozáshoz való hozzáférést. A Bizottság „a Kultúra mozgatja Európát”³⁹ programon keresztül

³⁵ [The European media industry outlook \(Az európai médiaipar kilátásai\) – Az Európai Unió Kiadóhivatala.](#)

³⁶ [A Tanács következtetései az európai videojáték-ágazat kulturális és kreatív dimenziójának erősítéséről.](#)

³⁷ [Recovery and Resilience Facility Thematic analysis: Culture and Creative Industries \(A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz tematikus elemzése: Kulturális és kreatív iparágak\).](#)

³⁸ [Discover funding opportunities for the Cultural and Creative Sectors – Culture and Creativity \(Finanszírozási lehetőségek a kulturális és kreatív ágazatok számára – Kultúra és kreativitás\).](#)

³⁹ [Culture Moves Europe – Culture and Creativity \(A kultúra mozgatja Európát – Kultúra és kreativitás\).](#)

fokozta a mobilitást, és a lehetőségeket olyan platformokon keresztül osztotta meg, mint a CreativesUnite.

7. Az interkulturális cseréknek a művészek, valamint a kulturális és kreatív szakemberek mobilitása, továbbá a digitális korban a többnyelvűség révén történő megerősítéséről szóló tanácsai következtetések végrehajtásának áttekintése

E tanácsai következtetések tagállami és uniós szintű végrehajtásának áttekintése érdekében a lengyel elnökség online felméréseket indított azzal a céllal, hogy információkat gyűjtsön a 2022 óta hozott releváns intézkedésekről.

Szinte valamennyi tagállam úgy nyilatkozott, hogy rendelkezik olyan nemzeti rendszerekkel, mint például a rezidenciaprogramok, az utazási támogatások és az ösztöndíjak, amelyek célja a művészetek, a zene és az irodalom terén folytatott globális együttműködés előmozdítása. Uniós szinten a Kreatív Európa program keretében finanszírozott „A kultúra mozgatja Európát” program folyamatosan elérhető pályázati felhívásoknak és a feltörekvő tehetségekre fókuszálásnak köszönhetően vezető mobilitási lehetőséggé vált a művészek számára. A tagállamok és a Bizottság a társrendezvények és a Kreatív Európa irodák révén továbbra is előmozdítják a mobilitást. Továbbra is vannak azonban kihívások, többek között az alacsony tudatosság, a töredezett információk, a gazdasági akadályok, a vízumok bonyolultsága, az adminisztratív akadályok és a nyelvi hiányosságok, amelyek mindegyike testre szabott megoldásokat igényel. Az áttekintő dokumentum sürgeti az Erasmus+ és a Kreatív Európa közötti szinergiák elmélyítését, valamint a többnyelvűségnek az oktatás, a mesterséges intelligencián alapuló eszközök, például az eTranslation révén történő megerősítésére irányuló erőfeszítéseket, továbbá a kisebbségi nyelvek védelmét a digitális szakadékok leküzdése érdekében.

4.2. b) prioritás – A kultúra az emberek szolgálatában: a kulturális részvételnek és a kultúra társadalmi szerepének az erősítése

8. Kultúra és a demokrácia előmozdítása: a kulturális polgárság felé Európában

Ezen intézkedés megvalósítása érdekében a Bizottság elindította a „Kultúra és demokrácia tanulmányozása és társaktól való tanulás” projektet. Ez azt vizsgálja, hogy az iskolák, művészek és kulturális szervezetek hogyan működhetnek együtt részvételen alapuló művészet és kulturális tevékenységek révén a fiatalok demokratikus és polgári szerepvállalásának fokozása érdekében.

A 27 hónapos projekt, amelyet vállalkozók konzorciuma hajt végre 2025 júniusa óta, két fő célt szolgál: először is össze kívánja gyűjteni a nemzeti, regionális és helyi szintű hatékony iskolai/kulturális együttműködésekkel kapcsolatos meglévő ismereteket, és meg kívánja határozni az ilyen együttműködések stratégiai eszközként való támogatásának gyakorlati módjait; másodsor, meg kívánja osztani ezeket az ismereteket és a bevált gyakorlatok példáit a politikai döntéshozókkal, az oktatókkal, a kreatív szakemberekkel és más kulcsfontosságú érdekelt felekkel, információkkal szolgálva a szakpolitikákhoz és a gyakorlatokhoz szerte az EU-ban. Az elérendő eredmények közé tartozik egy 2026 közepére várható tanulmány, amely kulcsfontosságú tanulságokat von le a szakpolitika és a gyakorlat számára, majd ezt követi négy, a társaktól való tanulás módszerén alapuló műhelytalálkozó (2027-ig) a kulturális és oktatási politikai döntéshozók számára. A munkát egy zárókonferencia, valamint egy gyakorlati szakembereknek szóló kézikönyv fogja lezárni, amely konkrét iránymutatást nyújt az ilyen együttműködések létrehozásához és működtetéséhez.

A dán elnökség alatt a Tanács elfogadta a fent említett következtetéseket⁴⁰, amelyek átfogó keretet határoznak meg az európai értékeknek és a demokratikus rezilienciának a kultúra és a kulturális örökség révén történő védelmére és előmozdítására, különösen a geopolitikai kihívásokkal összefüggésben.

A kultúra és a demokrácia Unió-szerte továbbra is átfogó prioritás, és a tagállamok különböző intézkedéseket hajtanak végre, például minisztériumok közötti együttműködést, amely strukturális szinergiákat hoz létre az iskolák és a kulturális intézmények között. A nemzeti kulturális stratégiák

⁴⁰ [A Tanács következtetései a kultúrának, a kulturális örökségnek és az audiovizuális alkotásoknak az európai értékek megőrzésében és a demokratikus reziliencia fenntartásában betöltött stratégiai szerepéről.](#)

egyre inkább beépítik ezt a témát, a kiemelt intézmények pedig a demokratikus diskurzus előmozdítása érdekében átcsoportosítják küldetéseiket. A figyelemfelhívó kezdeményezések tovább gazdagítják ezeket az erőfeszítéseket.

9. Kultúra és egészség

A kultúra egészségre és jóllétre gyakorolt hatásának szerepét alátámasztó egyre több bizonyíték és ennek a szerepnek az elismerése azt eredményezte, hogy uniós szinten egyre nagyobb figyelmet fordítanak erre a létfontosságú ágazatközi együttműködésre.

2024 februárjában megkezdte munkáját a nyitott koordinációs módszerrel dolgozó kulturális és egészségügyi csoport. A csoportban részt vett szinte valamennyi uniós tagállam kulturális minisztériumának, egészségügyi minisztériumának és nem kormányzati szervezeteinek képviselői, illetve külső szakértők, köztük a WHO képviselői. A meggyőző nemzetközi bizonyítékok tanulmányozásával megbízott csoport megvizsgálta, hogy a kulturális és kreatív tevékenységekben való részvétel hogyan támogatja a jobb egészséget és jóllétet egyéni, közösségi és társadalmi szinten, különösen az egészségfejlesztés, a betegségmegelőzés, az egészségügyi problémák (beleértve a fizikai és mentális egészséget is) kezelése, valamint a társadalmi befogadás és kohézió tekintetében.

Ez a munka 2024 végén további jóváhagyást kapott, amikor a Tanács a magyar elnökség alatt következtetéseket fogadott el a kultúrához való hozzáférésről⁴¹, miközben elismerte a kulturális részvétel fontosságát a személyes egészség és jóllét szempontjából. Emellett a gyermekek és a serdülők mentális egészségének a digitális korban való előmozdításáról és védelméről szóló, 2025. júniusi tanácsi következtetések⁴² hangsúlyozták a kulturális részvétel, a könyvtárak és a kulturális központok fontosságát az egészséges életmód előmozdításában és a képernyő előtt töltött idő alternatíváinak biztosításában.

Az OMC-csoport „Culture and Health: Time to Act” (Kultúra és egészség: Ideje cselekedni) című jelentését⁴³ Glenn Micallef biztos és Ernest Urtasun spanyol kulturális miniszter tette közzé 2025. szeptember 29-én a Barcelonában tartott Mondiacult konferencián. A jelentés szakpolitikai ajánlásokat fogalmaz meg az európai, nemzeti, regionális és helyi szintű döntéshozók, valamint a kulturális szervezetek számára. Olyan jövőt vázol fel, ahol az egészséges élet kialakításának részeként Európában mindenkinek lehetősége van részt venni a kulturális és kreatív életben, ami az egészség és a jóllét javulásához vezet, valamint jobb életminőséghez mindenki számára.

A jelentés megállapításai rávilágítanak a globális és ágazati kihívásokra – az egészségügyre, a kultúrára és azok metszetére –, ugyanakkor 21 lehetőséget azonosítanak az ágazatközi együttműködésre. A megállapításokat a valamennyi tagállamból származó számos bevált gyakorlat, valamint a határokon átnyúló európai együttműködés szemlélteti. A nyílt koordinációs módszer eredményeit eddig széles körben alkalmazták, és azok tudományos alapként szolgáltak a kultúrának az egészségügyi politikákba való integrálásához, segítve a kultúra szerepének legitimizálását a jóllétben és megelőzésben. Ez konkrét eredményekhez vezetett, ilyenek például az „arts-in-health” programok kidolgozása (beleértve a kulturális recepteket és a kórházi alapú kezdeményezéseket), a kulturális és egészségügyi minisztériumok közötti együttműködés megerősítése és a kultúrának a nemzeti mentális egészségügyi stratégiákba való beépítése. A téma további politikai támogatást kapott az OMC ülésein részt vevő kulturális és egészségügyi miniszterektől és államtitkároktól, valamint az OMC-jelentés több országban való kiadásának eredményeképpen.

Az egészséget és jóllétet szolgáló kultúra továbbra is prioritás a kulturális iránytűben. A Bizottság szakértők és nemzeti kapcsolattartó pontok támogatásával 2028-ig uniós iránymutatásokat fog kidolgozni a kultúrára, az egészségre és a jóllétre vonatkozóan.

⁴¹ [A Tanács következtetései a kultúrához való hozzáférés javításáról és előmozdításáról.](#)

⁴² [A Tanács 2025. júniusi következtetései a gyermekek és a serdülők mentális egészségének a digitális korban való előmozdításáról és védelméről.](#)

⁴³ [Culture and health – \(Kultúra és egészség\) – Az Európai Unió Kiadóhivatala.](#)

10. Hídepítés: a könyvtárak sokrétű szerepének megerősítése a kulturális alkotások, készségek és európai értékek kapuiként és közvetítőiként

2023-ban egy OMC-csoportot bíztak meg annak vizsgálatával, hogy miként lehetne megerősíteni és előmozdítani a közkönyvtárak sokrétű szerepét, és hogyan lehetne jobban megérteni és dokumentálni a könyvtárak társadalomban betöltött kulturális, társadalmi és demokratikus szerepét. A munka 2024 februárjában kezdődött 25 uniós tagállam 36 szakértőjének részvételével, illetve nem uniós országokból, többek között Norvégiából, Törökországból, Izlandról, Grúziából, Moldovából, Svájcban, Ukrajnából és az Egyesült Királyságból származó adatokkal. A tervek szerint 2026. október végén kerül sor az utolsó elnökségi konferenciára, amelynek Írország ad otthont.

Az ennek eredményeként készülő jelentés (amelyet a tervek szerint 2026 közepéig tesznek közzé) célja, hogy egész Európára kiterjedő vitát ösztönözzön arról, hogy miként lehetne jobban kiaknázni a könyvtárakban rejlő lehetőségeket a társadalmi kihívások kezelése terén. Mindez hidakat épít a politikai döntéshozók és a könyvtári szakemberek között, és iránymutatást nyújt az innováció előmozdításához, a szolgáltatások bővítéséhez, valamint a könyvtárak európai értékekhez és társadalmi célokhoz való hozzájárulásának megerősítéséhez. Példákat mutat be olyan jó gyakorlatokra, melyeket a könyvtárak alkalmaznak helyi megoldásként 10 társadalmi kihívásra, az európai, a nemzeti és regionális stratégiákkal összehangolt, integrált megközelítést alkalmazva. Ajánlásai között a jelentés hat olyan magas szintű eszközt határoz meg, amelyek lehetővé teszik a közkönyvtárak időtállóvá tételét és hatásuk felerősítését. Ez az OMC-csoport hozzájárult a könyvtárak kulcsfontosságú szociális és demokratikus infrastruktúráként való elismerésének megerősítéséhez.

Magyarország 2024. október 14–15-én elnökségi konferenciának adott otthont „A közgyűjtemények újragondolása a 21. században a technológiai fejlődés fényében” címmel, amely olyan kulcsfontosságú témákat vizsgált meg, mint a közgyűjteményeket átalakító technológiai innovációk és a digitalizáció. Az e jelentés előkészítése érdekében végzett felmérés szerint nemzeti szinten a tagállamok a könyvtárakra vonatkozó nemzeti jogszabályokon vagy a könyvtári funkciók bővítésére irányuló módosításokon dolgoztak. A célzott finanszírozási intézkedések – többek között a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek és a kohéziós alapok (különösen az Európai Regionális Fejlesztési Alap) keretében nyújtott támogatás – középpontjában a közkönyvtári hálózatok kulturális központokká és inkluzív nyilvános terekké történő korszerűsítésére, valamint a fiatal közönséget és a kulturális örökség felfedezését célzó programokra irányuló beruházások álltak.

Számos uniós program támogatott releváns projekteket, amint azt „A közkönyvtárak sokrétű szerepe” (The multifaceted role of public libraries) című jelentés⁴⁴ is kiemeli.

11. A gyermekek és a fiatalok védelme a káros tartalmakkal szemben a digitális platformokon

A digitális szolgáltatásokról szóló rendelet⁴⁵ célja, hogy biztonságosabb digitális teret hozzon létre valamennyi felhasználó számára. Középpontjában a kiskorúak online védelme áll, és előírja a platformok számára, hogy szolgáltatásaik keretében biztosítsanak magas szintű adatvédelmet és biztonságot a kiskorúaknak. 2023 és 2026 között a Bizottság több műhelytalálkozón és kerekasztal-beszélgetésen keresztül támogatta a digitális szolgáltatásokról szóló rendelet végrehajtását, beleértve i. a digitális szolgáltatásokról szóló rendelet érdekelt feleinek egész napos rendezvényét (2023. június), amelyen több műhelytalálkozó foglalkozott a kiskorúak védelmével, hogy megvitassák a végrehajtási prioritásokat még a digitális szolgáltatásokról szóló rendelet teljes körű alkalmazása (2024. februártól) előtt, ii. tematikus műhelytalálkozó az érdekelt felek számára az online óriásplatformokra vonatkozó kockázatértékelésekről (2025. április), iii. két konzultációs műhelytalálkozó a digitális szolgáltatásokról szóló rendelet 28. cikke szerinti, a kiskorúak védelmére vonatkozó iránymutatások előkészítéséről (2024. október és 2025. június), valamint hét tagállamban a gyermekek részvételével működő fókuszcsoportok visszajelzéseiről, a Safer Internet Központok támogatásával, iv. rendszeres online kerekasztal-megbeszélések civil társadalmi szervezetekkel (2024–2026) a digitális szolgáltatásokról szóló rendelettel kapcsolatos tudatosság növelése érdekében,

⁴⁴ Olyan programok, mint a Kreatív Európa, a Horizont Európa, az ERASMUS+ vagy a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap (MMIA); [The multifaceted role of public libraries \(A közkönyvtárak sokrétű szerepe\) – Az Európai Unió Kiadóhivatala.](#)

⁴⁵ [\(EU\) 2022/2065.](#)

valamint eszmecsere a kutatás és a kockázatelemzés fejleményeiről nemzeti és helyi szinten, v. számos éves tevékenység a „gyermekbarát internetre” (BIK+) vonatkozó stratégia⁴⁶ keretében, különös tekintettel a digitális szolgáltatásokról szóló rendeletre.

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv⁴⁷ ágazatspecifikus kötelezettségeket állapít meg a videomegosztó platformok számára a kiskorúak káros audiovizuális tartalmakkal szembeni védelme érdekében. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv folyamatban lévő értékelése és 2026 harmadik negyedévéig esedékes közelgő felülvizsgálata értékelni fogja, hogy a kiskorúak védelmére vonatkozó jelenlegi szabályok megfelelnek-e a célnak, különösen az online környezetben, és kezelni fogja az esetleges hiányosságokat. E folyamat részeként véleményezési felhívást és nyilvános konzultációt, valamint az érdekelt felekkel tartott találkozót szerveztek, amelyek a kiskorúak irányelv szerinti védelmére vonatkozó szabályokra is kiterjedtek.

A BIK+ stratégia és a tagállami Safer Internet Központok hálózata továbbra is kulcsszerepet játszik a gyermekbiztonsággal, az oktatással és a fiatalok részvételével kapcsolatos tanácsadásban. 2025-ben a Bizottság éves, fiatalok által vezetett Safer Internet fórumának középpontjában „a fiatalok védelme és szerepvállalásuk növelése a digitális korban” állt, amelyen több mint 65 országból több mint 800 ember vett részt. Minden év februárjában ünnepeljük a „biztonságosabb internet napját”, amikor világszerte programokat szerveznek az „Együtt egy jobb internetért” szlogennel. Az internetes megfélemlítés elleni 2026. évi uniós cselekvési tervet⁴⁸ több mint 400 érdekelt féllel folytatott konzultációk és 6 300 gyermektől gyűjtött vélemények alakították ki. Az erőfeszítések uniós szintű összehangolása érdekében a Safer Internet Központok hálózata rendszeresen megszervezte a bevált gyakorlatok megosztását, amely a BIK-platformmal együtt 2025-ben több mint 46 millió embert ér el Európában és Európán kívül. Több tagállam finanszírozott a biztonságos internettel és a médiatudatossággal kapcsolatos projekteket.

12. A különféle európai kulturális tartalmak fellelhetősége a digitális környezetben

A munkaterv hangsúlyozta, hogy meg kell erősíteni a különböző európai kulturális tartalmak online fellelhetőségét, ezért a Bizottság megbízást adott egy tanulmány elkészítésére, hogy jobban megértse ezt az összetett és egyre relevánsabb témát.

A 2026. április 8-án közzétett tanulmány⁴⁹, amely elsősorban a zenére és a könyvekre összpontosít, feltérképezi a digitalizáció által teremtett lehetőségeket, például a kultúra fokozódó demokratizálódását és hozzáférhetőségét. Emellett rávilágít azokra az átfogó kihívásokra is, amelyekkel az európai alkotásoknak szembe kell nézniük a határokon túli közönség elérésében, ideértve a nyelvi elszigeteltséget és a fordítási hiányosságokat, az algoritmusok átláthatatlanságát és a platformok dominanciáját. A sokszínűséget befolyásoló egyéb tényezők közé tartoznak az algoritmikus torzítások, az adatkorlátok, a promóció és a tartalomszerkesztés terén tapasztalható egyenlőtlenségek, a kapacitáshiányok és a digitális jártasság, amelyeket tovább fokoz a mesterséges intelligencia által generált tartalmak térnyerése. A tanulmány arra a következtetésre jut, hogy összehangolt erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy teljes mértékben ki lehessen aknázni a digitalizációban rejlő lehetőségeket, kezelni lehessen az azonosított strukturális egyensúlyhiányokat, és ki lehessen aknázni a technológiát az európai alkotások fellelhetőségének javítása érdekében.

A kulturális ágazatokat, a digitális platformokat és az uniós és nemzeti szintű politikai döntéshozókat célzó ajánlások hat stratégiai cselekvési területtel foglalkoznak: i. az együttműködés és az irányítás előmozdítása az igazságos fellelhetőség érdekében, ii. az adatokkal kapcsolatos együttműködés és ismeretek fokozása, iii. digitális kapacitás és eszközök kiépítése az alkotók és a kulturális szervezetek számára, iv. közönségközpontú intézkedések, v. a fellelhetőséget célzó kutatás és innováció felgyorsítása, valamint vi. az európai tartalomszolgáltatás megerősítése: finanszírozás, gondozás,

⁴⁶ [Better Internet for Kids strategy \(BIK+\) \(A gyermekbarát internetre vonatkozó stratégia\).](#)

⁴⁷ [\(EU\) 2018/1808.](#)

⁴⁸ [COM\(2026\) 71 final.](#)

⁴⁹ [Study on the discoverability of diverse European cultural content in the digital environment \(Tanulmány a sokszínű európai kulturális tartalmak fellelhetőségéről a digitális környezetben\) – Az Európai Unió Kiadóhivatala.](#)

kiválóság és átláthatóság. A tanulmányt az érdekelt felekkel és a tagállamok képviselőivel 2026. április 20-án Brüsszelben tartott, ennek a témának szentelt konferencián mutatták be.

A tanulmány közzétételét követően a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy a kulturális iránytűben foglaltaknak megfelelően továbbra is támogatja az Európában létrehozott különböző kulturális tartalmak fellelhetőségére irányuló beruházásokat annak érdekében, hogy előmozdítsa azok fogyasztását az EU-n belül és kívül.

4.3. c) prioritás – A kultúra a bolygó szolgálatában: a kultúra erejének felszabadítása

13. Kulturális statisztikák – rezilienciaépítés a kultúrán belül és azon keresztül

2023-ban az Eurostat munkacsoportot hozott létre az uniós tagállamok statisztikai intézeteinek képviselőiből és kiválasztott kulcsfontosságú szervezetek megfigyelő tagjaiból, hogy aktualizálja a kulturális statisztikákra vonatkozó uniós statisztikai keretet. A tagállamok 2026 tavaszán fogadták el a felülvizsgált keretet. A tagállamokkal egyetértésben az Eurostat elkészítette a kulturális statisztikák aktualizált útmutatóját, amely a felülvizsgált keretet tükrözi. Végrehajtását követően az első eredmények 2026-ban várhatók, az adatgyűjtések időzítésétől és körétől függően.

Ez a kulturális statisztikákra vonatkozó új uniós keret a vonatkozó hivatalos osztályozások, például a NACE Rev. 2.1. felülvizsgálatával együtt lehetővé teszi az Eurostat számára, hogy pontosabb adatokat terjesszen, többek között a kulturális és kreatív ágazatokban való foglalkoztatásról, hogy tisztább képet adjon a területről és annak különböző alágazatairól. A kulturális iránytűben felvázolt korábbi munkára építve a Bizottság uniós kulturális adatközpontot⁵⁰ fog létrehozni a kulturális adatok gyűjtése és elemzése, a tendenciák nyomon követése és a bevált gyakorlatok megosztása céljából.

A munkaterv időszakában számos tagállam számolt be előrelépésről a kulturális mutatók és adatrendszerek fejlesztése terén.

14. Kulturális irányítás

2026 elején a ciprusi elnökség több „online műhelytalálkozót” szervezett szakértőkkel egy olyan szellemiműhely-folyamat részeként, ahol a gyakorlatból, a kutatásból és a szakpolitikai döntéshozatalból származó ismeretek strukturált, de informális módon tudtak összekapcsolódni. Ezek az ülések elkezdtek feltárni, hogy a kulturális kormányzás hogyan kezelheti azokat a társadalmi és politikai realitásokat, amelyekben hangsúlyos szerepet kap a digitális átalakulás, a geopolitikai bizonytalanság, a környezeti átállás és a demokratikus részvétel iránti növekvő igény. Az eredetileg 2026. március elejére, Nicosiába tervezett zárókonferenciát az egyre súlyosbodó iráni válság miatt sajnálatos módon röviddel a tervezett dátum előtt törölték.

15. Éghajlat-politikai fellépés a kultúrán, többek között a művészeteken és a kulturális örökségen keresztül

2024. szeptember 17-én nem hivatalos találkozóra került sor „A kulturális örökség éghajlatváltozással szembeni rezilienciájának megerősítése” OMC-csoport korábbi tagjaival. Célja az volt, hogy i. számba vegye a jelentés ajánlásaiból eredő nemzeti szintű szakpolitikai fejleményeket, ii. további példákat mutasson be a tagok bevált gyakorlataira, valamint iii. megvitassa a jelentés terjesztésének támogatására és hatásának felerősítésére irányuló további intézkedéseket.

Uniós szinten a jelentés nagyon kézzelfogható eredménye a reziliens kulturális örökség európai partnerségének elindítása (2026), amelyet a Horizont Európa finanszíroz, és amely a kulturális iránytű 20 kiemelt intézkedésének egyike. Nemzetközi szinten az EU tudáspartnerként részt vesz a Kultúraalapú éghajlatpolitikai barátai csoportban. Ez az ENSZ-tagállamok, kormányközi ügynökségek és szervezetek koalíciója az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye keretében, amelynek célja, hogy politikai lendületet adjon annak elismeréséhez, hogy a kultúra kritikus szerepet játszik az éghajlatváltozás kezelésében.

⁵⁰ Az audiovizuális ágazatra vonatkozó adatokat továbbra is az Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet és a Bizottság európai médiaipari kitekintésről szóló jelentése szolgáltatja.

A Kreatív Európa program olyan eszközök létrehozását támogatta, mint a Kreatív Európa program környezetbarátabbá tételéről szóló jelentés⁵¹ és az ehhez kapcsolódó, a Kreatív Európa projektek zöld szempontjainak minőségértékeléséről szóló iránymutatások (Kultúra ág)⁵².

A tagállamok felmérésre adott válaszai azt mutatják, hogy különböző intézkedéseket hajtanak végre ebben a témában. Ezek közé tartozik i. a kulturális örökség beépítése az éghajlat-politikai stratégiákba, ii. a kulturális örökség éghajlatváltozással szembeni sebezhetőségének értékelése, iii. fenntarthatósági kritériumok beépítése az állami kulturális támogatásokba és iv. a kulturális műemlékek éghajlat okozta károsodásának megelőzését célzó finanszírozás. A finanszírozás egyéb példái közé tartoznak a következők: i. az új európai Bauhaus (NEB) kezdeményezései, amelyek összekapcsolják a polgári szerepvállalást a fenntartható helyi fejlődéssel, ii. a kulturális örökség beépítése az éghajlatváltozással szembeni rezilienciára vonatkozó stratégiákba, iii. egy CO₂-kalkulátor múzeumok számára, valamint iv. részvétel az éghajlatváltozással és a kultúrával kapcsolatos nemzetközi képzéseken, műhelytalálkozókon és konferenciákon.

16. Jó minőségű lakókörnyezet mindenki számára

A mindenki számára elérhető magas színvonalú építészetbe és lakókörnyezetbe irányuló beruházással foglalkozó OMC-csoport ajánlásaival⁵³ (2021), valamint a kultúráról, a magas színvonalú építészetéről és az épített környezetről mint az új európai Bauhaus kezdeményezés kulcsfontosságú elemeiről szóló tanácsi következtetésekkel (2021)⁵⁴ összhangban az építészetpolitikák európai igazgatói (EDAP) a Tanács valamennyi elnökségei alatt összegyűltek. Megbeszéléseik középpontjában olyan kezdeményezések álltak, amelyek célja, hogy mindenki számára (beleértve a vidéki és távoli területeken, például a legkülső régiókban élőket is) magas színvonalú életkörülményeket teremtsenek, ugyanakkor feltárják az új európai Bauhaus hálózatával való szinergiákat.

Az EDAP ülései és a kapcsolódó, építészeti politikákról szóló európai konferenciák olyan témákkal foglalkoztak, mint i. a szakpolitikák végrehajtása (a szakpolitikától a gyakorlatig), ii. a jövő lakhatásának minősége (minőségi lakhatás az építészet folytonosságában), iii. a kulturális örökség helyreállítása, felújítása és adaptált újrafelhasználása, valamint iv. az építészeti versenyek és a közbeszerzés javítása (términőség közbeszerzés révén). Az EDAP 2026. május 6-i ülésén széles körű támogatás övezte a tagállamok, az uniós intézmények és az érintett érdekelt felek közötti információcsere, szakpolitikai párbeszéd és a társaktól való tanulás folytatását.

2023 júliusa és 2024 novembere között a Kreatív Európa által finanszírozott, társaktól való tanulásra irányuló kezdeményezés támogatta a helyi és regionális önkormányzatokat a magas színvonalú építészeti politikák és projektek tervezésében és megvalósításában. Ez – a hatékony folyamatokra és a bevált gyakorlatokra összpontosítva – megkönnyítette az uniós városok, régiók, uniós országok és kulcsfontosságú érdekelt felek közötti tapasztalatcserét. Mindezt az új európai Bauhausról szóló bizottsági közlemény vázolta fel, és a Tanács azon felkérésének nyomán valósult meg, amelyben a kutatás, a kapacitásépítés és a szakmai tapasztalatcsere lehetőségeinek biztosítását kérte⁵⁵. A kulturális iránytű egyik kiemelt intézkedéseként a Bizottság 2025 decemberében elfogadott egy új közleményt az új európai Bauhaus jövőjéről⁵⁶, valamint egy kapcsolódó tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot⁵⁷. A Tanács 2026. május 11-én elfogadta az ajánlást⁵⁸.

⁵¹ [Greening the Creative Europe Programme \(A Kreatív Európa program környezetbarátabbá tétele\) – Az Európai Unió Kiadóhivatala.](#)

⁵² [Quality assessment of green aspects in Creative Europe projects \(Culture strand\) \(A zöld szempontok minőségértékelése a Kreatív Európa projektekben \[Kultúra ág\] – Kultúra és kreativitás\).](#)

⁵³ [Towards a shared culture of architecture \(A közös építészeti kultúra felé\) – jelentés.](#)

⁵⁴ [New European Bauhaus: beautiful, sustainable, together \(Új európai Bauhaus: szép, fenntartható, közös\).](#)

⁵⁵ [A Tanács következtetései a kultúráról, a magas színvonalú építészetéről és az épített környezetről mint az új európai Bauhaus kezdeményezés kulcsfontosságú elemeiről.](#)

⁵⁶ [Communication on the New European Bauhaus \(Közlemény az új európai Bauhausról\) – New European Bauhaus \(Új európai Bauhaus\).](#)

⁵⁷ [Proposal for a Council Recommendation on the New European Bauhaus \(Javaslat – A Tanács ajánlása az új európai Bauhausról\).](#)

⁵⁸ [A Tanács ajánlása az új európai Bauhausról.](#)

A tagállamok e területen hozott intézkedései – amint arról a munkatervről szóló felmérés is beszámolt – kiterjednek a jogi intézkedésekre (például az építészet minőségi kritériumait megállapító jogszabályokra), a finanszírozási intézkedésekre (például a városi örökség helyreállítására irányuló kezdeményezésekre, építészeti- és tervezésfejlesztési projektek támogatására), valamint az oktatási és szakértői tevékenységekre.

17. Az örökség védelme a természeti és az ember okozta katasztrófákkal szemben

A visszatérő válságok – a fegyveres konfliktusoktól a természeti katasztrófákig – rávilágítottak arra, hogy fokozott nemzetközi erőfeszítésekre van szükség az országok kulturális örökségének védelme, helyreállítása és megőrzése érdekében.

2019 óta a Bizottság finanszírozza a PROCULTHER („A kulturális örökség védelme a katasztrófák következményeivel szemben”) projekteket a páneurópai doktrínák fejlesztésének támogatása érdekében, különösen az uniós polgári védelmi mechanizmus (UCPM)⁵⁹ keretében. Ez a kezdeményezés vezette a kulturális örökség védelmére szolgáló modul létrehozását az európai polgári védelmi eszköztáron⁶⁰ belül, integrálta a kulturális örökség védelmét az uniós gyakorlatokba, és módszertant dolgozott ki a katasztrófakockázat-kezelésnek a kulturális örökség védelmével való ötvözésére, többek között egy, a társadalom egészére kiterjedő megközelítés révén⁶¹.

Emellett „Az ukrajnai kapacitások növelése a kulturális örökséggel kapcsolatos elsősegélynyújtás és helyreállítási tervezés érdekében” elnevezésű (2024 szeptemberében befejezett és az ICCROM által végrehajtott) uniós finanszírozású projekt⁶² 11 oblasztyból (köztük öt frontvonalbeli régióból) 23 örökségvédelmi szakembert képzett ki, hogy létrehozzák Ukrajna első kulturális elsősegélynyújtó nemzeti csapatát. A projekt immár felkészült arra, hogy felmérje, mérsékelje és csökkentse a katasztrófa- és konfliktuskockázatokat az örökség valamennyi típusa esetében, és készen áll arra, hogy Oroszország Ukrajna elleni, folyamatban lévő agressziós háborúja közepette helyreállítsa és megőrizze a nemzet felbecsülhetetlen örökségét.

Egy másik projekt, „A kulturális örökség katasztrófákkal, szélsőséges időjárási eseményekkel és összetett veszélyhelyzetekkel szembeni védelme” (2024–2027)⁶³ egy lépcsőzetes kapacitásfejlesztési kezdeményezés, amelynek célja a katasztrófakockázat-csökkentés és a vészhelyzeti felkészültség fokozása az örökségi helyszíneken és intézményekben. A képzések első sikeres fordulója 2025-ben zárult le, online és helyszíni képzéseket ötvözve, majd 2026 elején a résztvevők származási országában helyszíni projektek következtek.

A lengyel elnökség alatt 2025. április 3–4-én Krakkóban megrendezett „Safe cultural heritage – European challenges in times of war and crisis” (Biztonságos kulturális örökség – európai kihívások háború és válság idején) című konferencia szintén hangsúlyozta az örökség fizikai és digitális védelmének fontosságát a növekvő kockázatok fényében.

Nemzeti szinten a tagállamok nemzeti katasztrófakockázat-megelőzési stratégiákat és terveket, kárértékelési módszereket, valamint a kulturális örökségben okozott károk nyilvántartására és értékelésére szolgáló alkalmazásokat dolgoztak ki. A finanszírozás a kulturális örökséget érintő éghajlatváltozással szembeni sérülékenységgel kapcsolatos beavatkozásokra, iránymutatások kidolgozására és nyomon követésére irányult. A javaslatok között szerepel egy páneurópai megoldás a

⁵⁹ Az uniós polgári védelmi mechanizmuson keresztül a Bizottság tanácsadó missziókat indíthat, amelyek ajánlásokat fogalmaznak meg a kulturális örökség válság idején történő védelmére vonatkozóan. Kérésre támogathatja a veszélyeztetett ingó kulturális örökség evakuálását is. Emellett az uniós polgári védelmi mechanizmus létrehoz egy szakértői bázist, amely speciális szakértelemmel rendelkezik a kulturális örökség védelme terén.

⁶⁰ European Civil Protection Pool - European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (Európai polgári védelmi eszköztár – Európai polgári védelmi és humanitárius segítségnyújtási műveletek).

⁶¹ PROCULTHER-4ALL | Uniós polgári védelmi (UCP) tudáshálózat.

⁶² [Enhancing capacities in Ukraine for cultural heritage first aid and recovery planning \(A kulturális örökséggel kapcsolatos elsősegélynyújtási és helyreállítási tervezési kapacitások növelése Ukrajnában\) – ICCROM.](#)

⁶³ [READY track 1: Safeguarding Heritage Collections, Living Traditions and Practices in the face of Disasters, Extreme Weather Events and Complex Emergencies \(Az örökségvédelmi gyűjtemények, az élő hagyományok és gyakorlatok védelme a katasztrófákkal, szélsőséges időjárási eseményekkel és összetett veszélyhelyzetekkel szemben\) – ICCROM.](#)

digitális kulturális örökség hosszú távú megőrzésére, amelyben egy munkacsoport feltérképezi az örökségi adatkészleteket és a határokon átnyúló követelményeket.

18. Információcsere a kulturális örökséggel foglalkozó szakemberek és a kulturális javakkal foglalkozó illetékes hatóságok között a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelemről

A kulturális javak tiltott kereskedelme elleni, 2022. decemberi uniós cselekvési terv⁶⁴ nyomán a Bizottság 2023 decemberében egy, a művészeti piaccal foglalkozó szakértői alcsoportot⁶⁵ állított fel a kulturális javak egységes piacon belüli védelmével és kereskedelmével kapcsolatos jogszabályokra, programokra és szakpolitikákra vonatkozó információcsere és megbeszélések megkönnyítése, valamint a bevált gyakorlatok megosztásának előmozdítása érdekében. Az alcsoport 2026. január 29-én tartotta negyedik ülését Brüsszelben.

Emellett a Bizottság a Horizont Európa programon keresztül számos különböző projektet finanszírozott a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelem érdekében, beleértve a RITHMS projektet⁶⁶ is, amely egy kutatási és innovációs projekt azzal a céllal, hogy növelje a rendőrség, a vámhatóságok és a határforgalom-ellenőrzést végző hatóságok operatív kapacitását a kulturális javak tiltott kereskedelmének szervezett és polikriminális jellege elleni küzdelem érdekében. A projektet a „Beyond restoration – the role of restorers and conservators in supporting law enforcement in combating the illicit trafficking of cultural goods” (A helyreállításon túl – a restaurátorok és konzervátorok szerepe a bűnüldözés támogatásában a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelemben) címmel 2024. december 4-én Brüsszelben tartott rendezvényen⁶⁷ mutatták be. A rendezvény azt vizsgálta, hogy a restaurátorok hogyan járulhatnak hozzá aktívan az ilyen bűncselekmények elleni küzdelemhez. Ennek keretében szakértői panelbeszélgetésekre, gyakorlati műhelytalálkozókra és megbeszélésekre került sor azon összetett kihívások kezelése érdekében, amelyekkel a restaurátorok és a konzervátorok munkájuk során szembesülnek.

Az uniós kulturális miniszterek a 2026. június 1–2-án Nicosiában (Ciprus) tartott nem hivatalos ülésükön elismerték az új technológiákban, különösen a mesterséges intelligenciában rejlő lehetőségeket a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni erőfeszítések fokozása terén, különös tekintettel a nyomkövethetőségre és a kellő gondosságra, és megerősítették a tagállamok közötti folyamatos szerepvállalás és együttműködés fontosságát, többek között az uniós és nemzetközi normák és szabályozási keretek keretében.

Az e jelentés előkészítése során végzett felmérésre adott tagállami válaszok kiemelték a rendőrség, a vámhatóságok és a minisztériumok közötti hálózatépítést, figyelemfelkeltést és együttműködést. Megerősítették a kulturális javak bejuttatásáról és behozataláról szóló uniós rendeletek (az (EU) 2019/880 rendelet és az (EU) 2021/1079 bizottsági végrehajtási rendelet) teljes körű végrehajtását. Megemlézték továbbá az intézményközi együttműködés konkrét eseteit, amelyek lopott áruk visszaszolgáltatását eredményezték. Egyes tagállamok arról számoltak be, hogy kétoldalú megállapodásokat írtak alá az információcseréről, a rendőri egységek közös képzéséről, valamint a nyomkövethetőség és az EU-n belüli értesítések javítását célzó digitális eszközök használatáról. Ebben az időszakban olyan képzések zajlottak, mint az EBESZ kulturális örökséggel kapcsolatos bűncselekményekkel foglalkozó munkacsoportja által nyújtott képzés, a rendőrségi és vámtisztviselőknek szóló nemzeti műhelytalálkozók, valamint az UNESCO kapacitásépítési műhelytalálkozója Varsóban és Chişinăuban, amelyek középpontjában az ukrán kulturális javak tiltott kereskedelme elleni küzdelem állt.

⁶⁴ [COM\(2022\) 800 final.](#)

⁶⁵ [Subgroup on the Art Market \(A műalkotások piacával foglalkozó alcsoport\) – A bizottsági szakértői csoportok és más hasonló testületek nyilvántartása.](#)

⁶⁶ [RITHMS projekt.](#)

⁶⁷ [Beyond Restoration: RITHMS policies and best practices \(A restauráción túl: RITHMS politikák és bevált gyakorlatok\).](#)

4.4. d) prioritás: Kultúra a közös kreatív partnerségekért: a kulturális dimenzió megerősítése az EU külkapcsolataiban

19. A nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó uniós stratégiai megközelítés és keret irányítása

A kultúra és a nemzetközi kulturális kapcsolatok szerepe Európa globális befolyásának stratégiai eszközeként egyre elismertebbé válik. A Bizottság és a tagállamok a munkaterv részeként számos tevékenységet hajtottak végre. A nyitott koordinációs módszer keretében szorosan együttműködtek a kulturális minisztériumok és a külkapcsolatokért felelős minisztériumok szakértői. A munka 2023 májusában kezdődött, és 23 uniós tagállam mintegy 33 szakértőjét tömörítette, belső és külső vendégelőadók közreműködésével. Az OMC-csoport kilenc alkalommal ülésezett, és Szlovénia és Luxemburg társelnökletével átfogó jelentést készített, amely ajánlásokat tartalmazott az EU nemzetközi kulturális kapcsolatai irányításának javítására.

Ez a jelentés áttekintést nyújt az EU nemzetközi kulturális kapcsolatainak jelenlegi helyzetéről, kitér a legfontosabb megbeszélésekre és hozzájárulásokra, és 65 ajánlást fogalmaz meg. Ezek közül több a nemzetközi kulturális kapcsolatokkal foglalkozó vezető tisztviselői ülések megerősítésére összpontosít, amely az egyetlen olyan uniós szintű fórum, ahol a kulturális minisztériumok magas rangú tisztviselői és a külkapcsolatokért felelős tisztviselők ülésezhetnek. Az ajánlások célja különösen a vezető tisztviselői ülések folytonosságának és a tágabb stratégiai prioritásokkal való összhangjának javítása. Ezek az ajánlások várhatóan alapul szolgálnak majd a nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó uniós stratégia felülvizsgálatához, amelyre a kulturális irányítási keretében 2027 negyedik negyedévében kerül sor. Ezen túlmenően gyakorlati iránymutatást nyújtanak az EU kulturális diplomáciájának megerősítéséhez és nemzetközi hatásának fokozásához, különösen napjaink ingató, gyorsan változó és feszült geopolitikai környezetében.

20. A kulturális örökség megőrzése és a kulturális és kreatív ágazatok megerősítése Ukrajnában

Oroszország Ukrajna elleni, folyamatban lévő agressziós háborújára tekintettel a Bizottság szakértői al csoportot hozott létre „A kulturális örökség védelme Ukrajnában” címmel. Az al csoport a kulturális örökséggel foglalkozó szakértői csoportnak számolt be (amelyet 2019-ben hoztak létre a 2018-as kulturális örökség európai évét követően), és 26 nemzetközi szakértőből állt, akik közül hat Ukrajnából érkezett. 2023 júniusa és 2024 decembere között a csoport öt alkalommal ülésezett. A 2024 novemberében angol és ukrán nyelven közzétett ajánlások⁶⁸ négy kiemelt területtel foglalkoznak: i. a kulturális örökség elismerése, ii. kockázatkezelés, iii. dokumentáció, nyomon követés és adatgyűjtés, valamint iv. a kulturális örökség helyreállítása. Az ukrán hatóságok magas szintű részvétele – a negyedik és az ötödik ülésen miniszterhelyettesi képviselők is részt vettek – biztosította a nemzeti felelősségvállalást.

A kulturális szereplők és szükségleteik 2022. évi feltérképezésére építve – amelyre az Ukrajna elleni teljes körű inváziót és Ukrajna hivatalos uniós tagjelölt országgá nyilvánítását követően került sor – a Kulturális Kapcsolatok Platformja 2024-ben (a Bizottság kérésére) különböző tevékenységeket szervezett. Az uniós kulturális munkatervvel összhangban a Bizottság 2024 januárjában célzott projekttevékenységet indított az ukrainai kulturális és kreatív ágazatok helyzetének értékelésére, különös tekintettel az uniós integrációra és annak Ukrajna helyreállításához való potenciális hozzájárulására Oroszország Ukrajna elleni, folyamatban lévő agressziós háborúja közepette.

A háború kezdete óta a Kreatív Európa program jelentős támogatást nyújtott Ukrajnának. A Kultúra ág keretében két külön pályázati felhívást tettek közzé – 2022-ben 5 millió EUR, 2025-ben pedig 7 millió EUR értékben – annak érdekében, hogy az ukrán kulturális és kreatív szervezetek, szakemberek és művészek támogatást kapjanak Oroszország agressziós háborúja jelenlegi és jövőbeli következményeinek kezeléséhez, valamint a kulturális örökség megőrzéséhez és művészi előadások létrehozásához Ukrajnán belül és kívül, a Kreatív Európa más országainak szervezeteivel

⁶⁸ [Recommendations from the European Commission-led expert group on the safeguarding of cultural heritage in Ukraine \(Az Európai Bizottság által vezetett, az ukrainai kulturális örökség védelmével foglalkozó szakértői csoport ajánlásai\) – Az Európai Unió Kiadóhivatala.](#)

együttműködve. E felhívásokon túl az ukrán szervezetek 2022 óta 7,64 millió EUR-t biztosítottak a Kreatív Európa egyéb intézkedéseinek, többek között az európai együttműködési projekteken és az európai irodalmi művek terjesztésére irányuló programon keresztül. Emellett a Kultúra mozgatja Európát (2022–2025) több mint 700 000 EUR összegű mobilitási támogatást ítél oda több mint 360 ukrán művésznek és kulturális szakembernek.

Valamennyi tagállam különböző támogatási kezdeményezéseket nyújtott Ukrajna kulturális örökségének megőrzése érdekében, elsősorban finanszírozás, de technikai együttműködés révén is. Ezekre az erőfeszítésekre építve a Bizottság az Ukrajna helyreállításáról szóló, 2025. júliusi konferencián elindította az ukrain kulturális örökségért dolgozó Team Europe megközelítést. A Team Europe megközelítés jelenleg 24 tagállam⁶⁹ és a Bizottság 76 intézkedését, valamint a tagállamok által az Ukrán Kulturális Örökség Alapnak tett vállalásokat foglalja magában. Az Aliph által Ukrajna kérésére 2025-ben kidolgozott folyamat technikai támogatást kapott a Bizottságtól, többek között a 2025 májusában közzétett, az európai kulturális örökségi alapokról szóló esettanulmányokon⁷⁰ keresztül.

21. A kultúra és a kulturális szakemberek szerepe a demokrácia és az emberi jogok előmozdításában és védelmében instabil környezetben

A nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó uniós stratégiai megközelítésről és cselekvési keretről szóló (a Külügyek Tanácsa által 2019. április 8-án elfogadott) tanácsi következtetések⁷¹ elismerik, hogy a kultúrával kapcsolatban horizontális megközelítésre van szükség, ugyanakkor arra törekednek, hogy a nemzetközi kulturális kapcsolatoknak az uniós eszközökbe való integrálása révén megerősítsék az uniós külpolitika hatékonyságát és hatását. Felszólítanak a Bizottság főigazgatóságait, a tagállamokat és a kulturális szervezeteket közötti jobb szakpolitikai koordinációra, beleértve a helyi stratégiáknak az uniós küldöttségek, az uniós tagállamok és a Bizottság általi közös kidolgozását is. A kulturális együttműködés továbbra is előmozdítja a közös értékeket és Európa egyedülálló kulturális sokszínűségét, amely az EU globális befolyásának sarokköve a tisztességes, egyenlő és hosszú távú partnerségek tekintetében.

„Egység a kulturális sokféleségben: a művészi szabadság, az emberi jogok és a nemzetközi kulturális kapcsolatok szerepe Európában és azon túl” címmel a Kulturális Kapcsolatok Platformja 2024 júniusában műhelytalálkozót szervezett Brüsszelben az Európai Külügyi Szolgálat kérésére. Az uniós intézmények tizenöt felszólalója, valamint a tagállamok és a civil társadalom képviselői megvitatták a művészi szabadság támogatásának fontosságát a szűkülő terekben, azt, hogy miként lehet kiaknázni a kulturális sokszínűséget a párbeszéd és a reziliencia érdekében, a politikai dinamikának a nemzetközi kulturális kapcsolatokra gyakorolt hatását, valamint az instabil helyzeteket és a projektek végrehajtását.

A szlovén elnökség „Future Unlocked!” (A korlátok nélküli jövő) című rendezvényén (2021. szeptember 12–15.) a kulturális és kreatív ágazatokról mint a változás mozgatórugóiról folyt a vita. A külügyminisztérium által szervezett rendezvény összevonta a kultúra külkapcsolatokban való megjelenéséről szóló magas szintű konferenciát, a Ljubljana-i Kreatív Fórumot, az Európai Kreatív Iparágak Csúcstalálkozóját, valamint egy, a nemzetközi kulturális kapcsolatokkal foglalkozó vezető tisztviselői ülést. A rendezvény földrajzi hatóköre kiterjedt a Nyugat-Balkánra, a dél-mediterrán térségre és Afrikára is.

A tagállamok ezt a kérdést főként finanszírozott kezdeményezések révén kezelték. Ezek közé tartozik többek között a száműzetésben élő oroszországi és belarusz művészeket bevonó kulturális, nem kormányzati szervezetek projektjeinek finanszírozása, az ukrán művészeknek nyújtott támogatások, valamint a művészeti tanácsok által indított, az instabil helyzetek idején a művészi szabadságot, a kulturális vállalkozást és a társadalmi befogadást előmozdító programok.

⁶⁹ AT, BE, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SK, SE.

⁷⁰ Európai Bizottság: Oktatásügyi, Ifjúságpolitikai, Sportügyi és Kulturális Főigazgatóság és az Európai Kulturális Szakértői Hálózat, *Case studies on cultural heritage funds in Europe* (Esettanulmányok az európai kulturális alapokról), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025, <https://data.europa.eu/doi/10.2766/1231060>.

⁷¹ [A Tanács következtetései a nemzetközi kulturális kapcsolatokra vonatkozó uniós stratégiai megközelítésről és cselekvési keretről.](#)

5. ELŐRETEKINTÉS: A KÖVETKEZŐ KULTURÁLIS MUNKATERV

Ebben a gyorsan változó (geo)politikai és globális környezetben a kultúra a demokratikus, reziliens és versenyképes Európa stratégiai erejévé vált, amely közös értékeinkben, a művészi szabadságban és az alapvető jogokban gyökerezik. A kulturális és kreatív ágazatok azonban sürgető kihívásokkal néznek szembe a mesterséges intelligencia és a digitális diszrupció, a gazdasági instabilitás és a társadalmi dinamika miatt. Európának lehetővé kell tennie a kulturális és kreatív ágazatok számára az alkalmazkodást, az innovációt és a virágzást, ezáltal biztosítva, hogy felkészültek legyenek a jövőre.

Ez a jövőkép beépül a **2025. évi „Kulturális iránytű Európa számára”** című dokumentumba, amelyen keresztül a Bizottság ambiciózus uniós stratégiai keretet hozott létre a szakpolitikai döntéshozatalhoz. Az iránytű meghatározza a kulturális és kreatív ágazatok támogatásának és megerősítésének, valamint a kultúra valamennyi szakpolitikában való általános érvényesítésének fő irányvonalait. Az iránytű, amelyet konkrét kiemelt intézkedések támogatnak – amelyek közül sok már folyamatban van –, megteremti a hosszú távú szakpolitikai törekvések alapját.

Erre, valamint a kulturális munkatervek eredményeire épít az **„Európa a kultúráért – A kultúra Európáért”** című **2026. évi együttes nyilatkozat**⁷², amely az Európai Parlament, az EU Tanácsa és a Bizottság közötti háromoldalú politikai megállapodás. Ez közös kötelezettségvállalásokat és irányadó elveket rögzít a kultúrával kapcsolatos uniós szintű együttműködés kiemelt területeire vonatkozóan, a tagállamok hatásköreinek teljes körű tiszteletben tartása mellett. A mindhárom intézmény által jóváhagyott nyilatkozat megerősíti az iránytű által meghatározott stratégiai irányvonalat, és közös hivatkozási pontot kínál a jövőre nézve.

A **2026 utáni időszakra vonatkozó következő többéves kulturális munkaterv** most kulcsfontosságú lehetőséget kínál arra, hogy ezt a kollektív jövőképet és politikai konszenzust célzott, hatásos és határidőhöz kötött intézkedésekké alakítsuk. Az iránytű és az együttes nyilatkozat által biztosított új stratégiai alapokkal való szoros összehangolás révén a munkaterv tovább fokozhatja a szakpolitikai koherenciát, és előmozdíthatja a meglévő vagy tervezett kezdeményezésekkel való kiegészítő jelleget. A **legsürgetőbb témákra és a konkrét elrendő intézkedésekre** összpontosítva a munkaterv uniós szinten ösztönözheti a tagállamok közötti hatékony kulturális együttműködést.

Ezt az álláspontot a felmérés megállapításai is alátámasztják. Több tagállam hangsúlyozta, hogy koherens, egymást kiegészítő és hatékonyan strukturált munkatervre van szükség, amely a múltbeli eredményekre épül. A Bizottság ezért **célzottabb és cselekvésorientáltabb megközelítést** javasol a következő ciklusra, elkerülve a témák túlzott számát annak érdekében, hogy megelőzzék a menetrend túlterhelését, valamint biztosítsák a tagállamok és a Bizottság általi végrehajthatóságot. A munkamódszereket gondosan az adott témához és célkitűzéshez kell igazítani, az adminisztratív terheket pedig a lehető legkisebbre kell csökkenteni. A tagállamok hasonló aggodalmuknak adtak hangot, és hangsúlyozták a fókusz és a hatékonyság szükségességét.

A tagállamok által a jövőbeli munkaterv szempontjából legrelevánsabbnak ítélt témák nagyrészt összhangban vannak a kulturális iránytű és az együttes nyilatkozat prioritásaival. A válaszok azt is kiemelték, hogy a folytonosságot részesítik előnyben, miközben a hangsúlyt a jelenlegi kihívásokhoz kell igazítani. A következő munkaterv fő prioritásai, amelyeket a kulturális miniszterek az Oktatási, Ifjúsági, Kulturális és Sportügyi Tanács 2026. május 12-i ülésén folytatott irányadó vitájuk során is megfogalmaztak, a következőképpen foglalhatók össze:

- **A mesterséges intelligencia, valamint a kulturális és kreatív ágazatok**, tekintettel a mesterséges intelligenciának az európai versenyképesség fokozásában betöltött szerepére, a technológiai bevezetés és a kulturális és nyelvi sokszínűség, valamint az alkotók jogainak megőrzése közötti egyensúly szükségességére, továbbá a mesterséges intelligencia kultúrára gyakorolt etikai, jogi és átláthatósági hatásaira. Ennek fényében a Bizottság célzott MI-stratégiát készít elő, amelynek elfogadására a tervek szerint 2027-ben kerül sor. A következő munkaterv lehetőséget kínál arra, hogy kiegészítő intézkedéseket építsenek be a nemzeti kezdeményezésekről folytatott eszmecserék megkönnyítése érdekében, valamint célzott tevékenységeket a különböző európai kulturális tartalmak digitális környezetben való

⁷² Aláírva 2026. június 18-án (HL C, C/2026/3440, 2026.6.25., [EUR-Lex – C_202603440 – HU – EUR-Lex](#)).

fellelhetőségéről szóló, a tagállamokat célzó tanulmány ajánlásainak nyomán követésére.

- Egyre fontosabb a **válsághelyzetekre való felkészültség, a biztonság, a reziliencia a kultúrában és azon keresztül**, beleértve a békeépítést, valamint a kulturális örökség védelmét. A geopolitikai instabilitás és a kialakuló konfliktusok, az éghajlatváltozás és a szélsőséges időjárási események még sürgetőbbé teszik ezt a témát. Amint azt az európai felkészültségi unióról szóló uniós stratégia⁷³ keretében folyamatban lévő szakpolitikai munka is megerősíti, amely a kulturális örökséget a 19 alapvető társadalmi funkció egyikeként határozza meg, helyi, regionális és uniós szinten ad hoc koordinációs mechanizmusokat kell kidolgozni és megerősíteni, a széles körű civil társadalmi oktatás és tudatosság mellett. E célok előmozdítása érdekében a Bizottság úgy véli, hogy a következő munkaterv jelentős hozzáadott értéket képvisel azáltal, hogy a kulturális örökséggel kapcsolatos kockázatokra való felkészültségre helyezi a hangsúlyt, fokozott koordináció és szakértelem-megosztás révén kiegészíti a tagállamok erőfeszítéseit, többek között a konfliktus- és válsághelyzetekből levont tanulságok hasznosításával, különösen Ukrajnában. Eközben a kultúra továbbra is alapvető fontosságú a társadalmi kohézió és a reziliencia előmozdításához, különösen a globális kihívások kezelése terén. A digitális eszközök, például a digitális megőrzés és a 3D digitalizálás fontos szerepet játszhatnak, míg a generációk közötti tapasztalatcsere hozzájárulhat a szellemi örökség és a hagyományos kézművesség védelméhez.
- **A kultúrához és a kulturális örökséghez való hozzáférés** továbbra is alapvető fontosságú, különösen a rosszul ellátott területeken, a fogyatékossággal élő személyek, valamint a hátrányos helyzetű vagy marginalizált közösségek számára. Ez magában foglalja a kulturális részvétel megerősítését és a kulturális infrastruktúra – például könyvtárak, múzeumok és kulturális központok – kiaknázását, amelyek a helyi, regionális és területi fejlődés motorjaiként teret szolgáltatnak a szerepvállaláshoz. A kulturális hozzáférésnek a demokratikus részvételben, valamint az egyéni és társadalmi jóllétben betöltött, jól dokumentált jelentősége biztosítja, hogy a téma továbbra is kiemelt helyen szerepeljen a napirenden. Ezzel összefüggésben a Bizottság 2028-ig uniós iránymutatásokat fog javasolni az egészséget és a jóllétet szolgáló kultúrára vonatkozóan. Ehhez a folyamathoz erős szerepvállalásra és együttműködésre lesz szükség a tagállamok között. A következő munkaterv érdemben hozzájárulhat ehhez. Ezenfelül, a fiatalok kultúrához és kulturális örökséghez való hozzáféréseinek javítása érdekében lehetőség nyílik a bevált gyakorlatok megosztására és a tagállamok közötti kihívások kezelésére a nemzeti, regionális, helyi vagy határokon átnyúló szinten megvalósított kulturális bérletprogramokkal kapcsolatban.
- **A kultúrába és az innovatív finanszírozási eszközökbe történő stratégiai beruházás** elengedhetetlen a kulturális és kreatív ágazatok erőforrásbázisának bővítéséhez, valamint a jelen és a jövő kihívásainak kezelése során a kultúrában rejlő lehetőségek kiaknázásához. Tovább lehetne vizsgálni és fejleszteni az olyan eszközöket, mint a vegyes finanszírozás, a köz- és magánszféra közötti partnerségek, a filantrópia és az adókedvezmények. A következő munkaterv szerinti jövőbeli uniós szintű együttműködés kulcsszerepet játszhat az iránymutatásban, az ismeretek megosztásában és a bevált gyakorlatok cseréjében, különös tekintettel a különböző nemzeti finanszírozási modellekre és tapasztalatokra. Ez az eszmecsere kiterjedhetne azokra a tanulságokra is, amelyek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politikai támogatás (többek között az Európai Regionális Fejlesztési Alap) kulturális célú felhasználásából vonhatók le, különösen a javasolt nemzeti és regionális partnerségi tervekben szereplő lehetséges jövőbeli kulturális beruházások ösztönzése céljából.
- **A művészi szabadság védelme** fokozódó hangsúlyt kapott az uniós szintű vitákban, és egyre nagyobb az egyetértés abban, hogy kritikus szerepet tölt be a demokratikus és nyitott társadalmakban. Ez tükröződik a Tanács munkájában, amelyet a jelenlegi munkaterv keretében a kultúrának a demokratikus rezilienciában betöltött szerepével kapcsolatban végez. Az EU-ban közös felelősség a művészek és a kulturális dolgozók azon szabadságának védelme, hogy cenzúra vagy megfélemlítés nélkül alkothassanak, és kifejezhessék

⁷³ [JOIN\(2025\) 130 final](#).

véleményüket a közérdekű kérdésekről. A következő munkaterv lehetőséget kínál arra, hogy építsünk erre az előrelépésre, előmozdítva a művészi szabadságot mint demokráciánk sarokkövét, illetve mint olyan alapvető munkakörülményt, amely lehetővé teszi a virágzó és sokszínű kulturális környezetet.

- A művészek és kulturális szakemberek **munkakörülményeinek javítása** – a művészi kifejezés szabadsága mellett – továbbra is kulcsfontosságú prioritás, amelyet a következő munkatervbe is át kell vinni és tovább kell fejleszteni. Ez lehetővé tenné a már elért eredményekre való építkezést és a kulturális iránytű keretében folyamatban lévő munkából, különösen a kultúra helyzetéről szóló, küszöbön álló jelentésből és az uniós művészek chartájából származó meglátások integrálását.
- **Az EU nemzetközi kulturális kapcsolatai** továbbra is az uniós szintű munka kulcsfontosságú területét jelentik, és lehetővé teszik a partnerországokkal folytatott kulturális együttműködés koherenciájának, stratégiai összehangolásának és hatékony végrehajtásának előmozdítását. Amint azt a témával kapcsolatos közelmúltbeli nyitott koordinációs módszer is kiemelte, egyértelműbb földrajzi és tematikus prioritásokra van szükség ahhoz, hogy elkerülhető legyen az eszközök és projektek széttagoltsága. A következő munkaterv esetében az első lépés a meglévő társulási és partnerségi megállapodások átfogó tanulmányozása vagy feltérképezése lehetne, különös tekintettel azok kulturális szakaszaira, valamint a tagállamokkal való jobb információmegosztási mechanizmusokra. Ez lehetővé tenné a stratégiaibb összehangolást a jövőbeli tárgyalások során, biztosítva, hogy a kulturális rendelkezések tükrözzék mind az uniós célkitűzéseket, mind a tagállamok partnerországokban való tényleges szerepvállalását, ugyanakkor a szubszidiaritás teljes körű tiszteletben tartása mellett megerősítene e rendelkezések hatását. A Bizottság támogatja továbbá a nyitott koordinációs módszerrel foglalkozó csoport azon ajánlását, hogy javítani kell a vezető tisztviselők üléseinek folytonosságát és azoknak a tágabb stratégiai prioritásokkal való összehangolását.

A fentiek fényében a következő munkaterv **megszilárdíthatja az előrehaladást és megerősítheti a folyamatban lévő munkafolyamatokat, miközben rugalmasan kezeli a felmerülő prioritásokat**, és elkerüli az erőfeszítések elaprózódását vagy duplikációját. A szoros együttműködés révén a Bizottság és a tagállamok a közös prioritásokat kézzelfogható, tartós szakpolitikai eredményekké alakíthatják mind uniós, mind nemzeti szinten.

MELLÉKLET: Felmérés a 2023–2026-ra szóló kulturális munkaterv végrehajtásáról – Az uniós tagállamok válaszainak elemzése

MELLÉKLET

Felmérés az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervének végrehajtásáról

Módszertan

2026. február 3. és 2026. március 19. között célzott felmérés készült az uniós tagállamok körében az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervének végrehajtásáról. A felmérést mind a 27 uniós tagállam megkapta, és 26 válasz érkezett. A kérdőív célja az volt, hogy mennyiségi és minőségi bizonyítékokat gyűjtsön a jelenlegi munkaterv tagállamok általi értékeléséről, végrehajtásáról, a nemzeti szakpolitikai döntéshozatalhoz való hozzájárulásáról, munkamódszereinek alkalmasságáról, valamint a lehetséges következő munkaterv prioritásairól az európai kulturális iránytű és az „Európa a kultúráért – A kultúra Európáért” című együttes nyilatkozat tervezetének fényében.

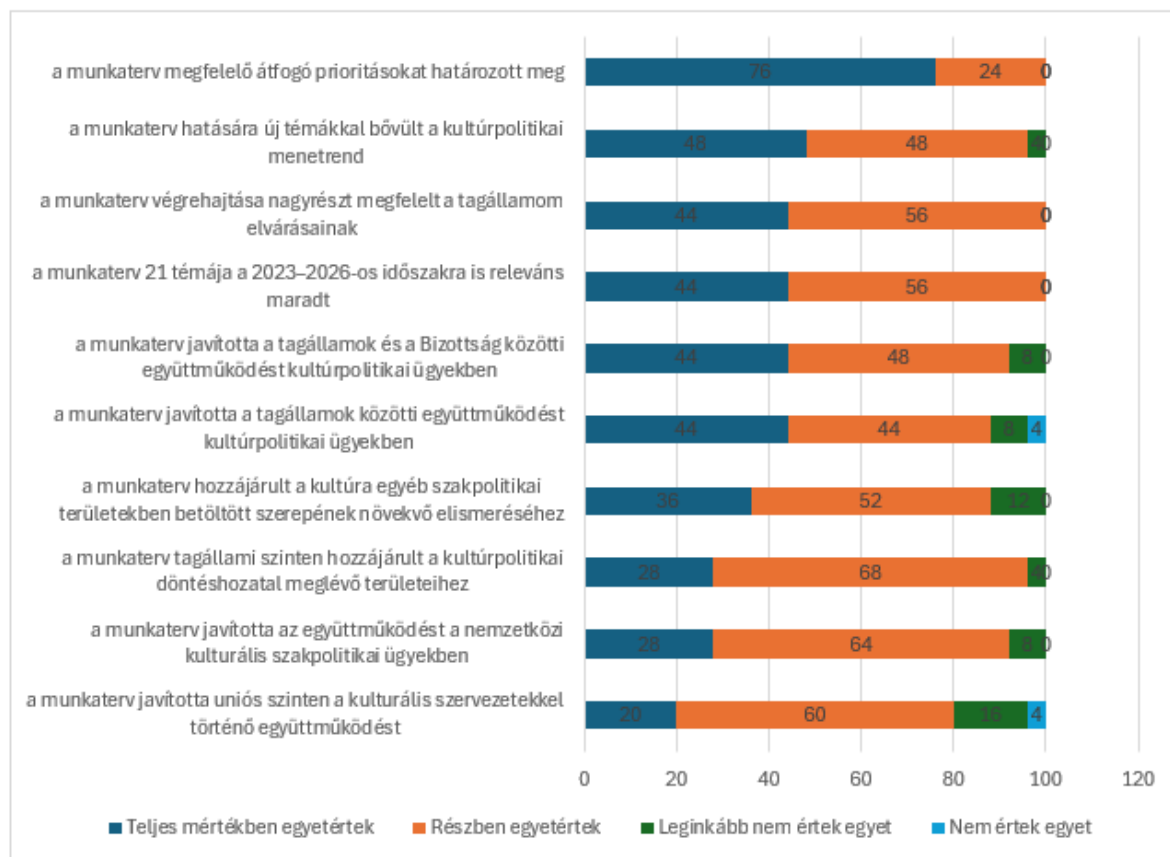
A kérdőív eldöntendő és kifejtendő kérdéseket egyaránt tartalmazott. A kérdőívben szerepeltek négyponthoz skálát alkalmazó értékelő kérdések, igen/nem kérdések, feleletválasztós kérdések és nyitott szövegmezők, amelyek lehetővé tették, hogy a tagállamok magyarázatot fűzzenek a minősítésekhez, példákat hozzanak és részletesebben meghatározzák a prioritásokat. A felmérés öt nagy területre terjedt ki: i. a munkaterv relevanciájának és végrehajtásának átfogó értékelése, ii. a munkaterv hozzájárulása a tagállami szakpolitikák kidolgozásához a 21 téma és az intézkedések tekintetében, iii. a munkamódszerek értékelése, beleértve a nyitott koordinációs módszert (OMC), a terjesztést és a munkaszervezést, iv. a következő munkaterv prioritásainak átgondolása, beleértve a tematikus és a lehetséges ágazati prioritásokat is, és v. záró észrevételek.

Az elemzés a kvantitatív válaszok leíró áttekintését a kvalitatív anyag tematikus értékelésével ötvözte. Az eldöntendő kérdésekre adott válaszok összesítéséből kirajzolódtak a tagállami értékelések és preferenciák általános mintái. A kifejtendő kérdésekre adott válaszokból feltérképezték az ismétlődő témákat, a szemléltető példákat, valamint a minősítések vagy prioritások magyarázatát. A felmérés alapján készített ábrákat ez a melléklet mutatja be.

A felmérés elemzésének előzetes megállapításait 2026. március 27-én Brüsszelben ismertették a Tanács Kulturális Bizottságával, ahol a tagállamoknak lehetőségük nyílt arra, hogy visszajelzést adjanak a kezdeti eredményekről. E visszajelzések alapján tovább finomították az e jelentésben bemutatott elemzést.

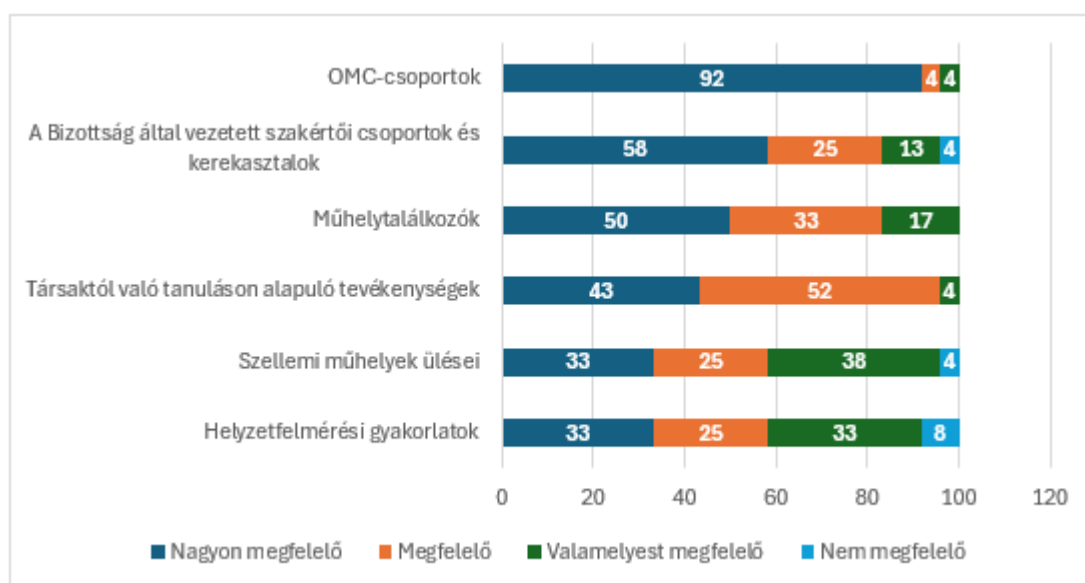
Az uniós tagállamok válaszainak elemzése

1. ábra: Az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervének és végrehajtásának átfogó értékelése (a következő állítások tagállami rangsorolása) (%)

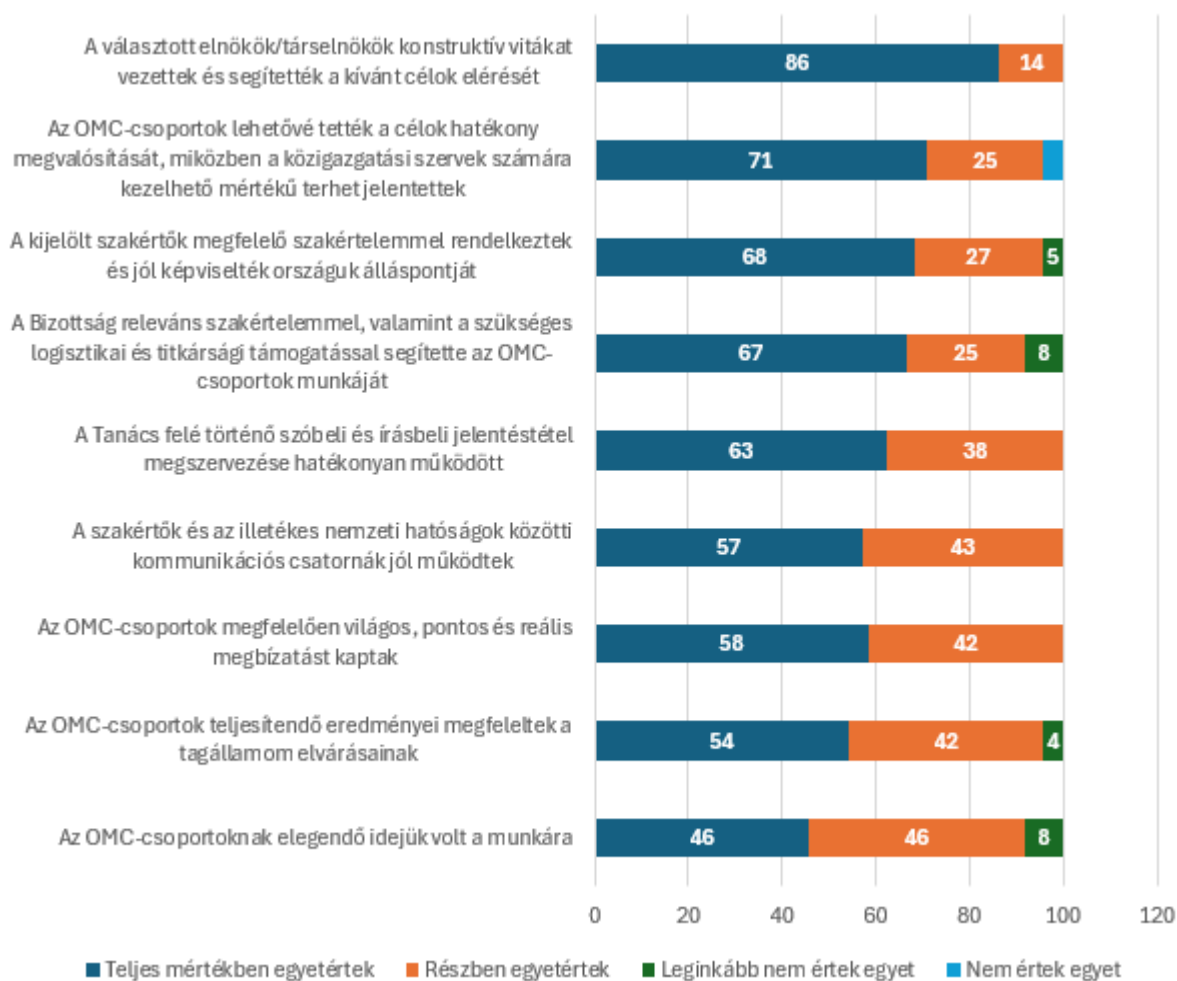
Forrás: Felmérés a tagállamok számára az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről, a Panteia által összeállított adatok, 2026.

2. ábra: Mennyire tartja megfelelőnek az alábbi munkamódszereket a munkaterv célkitűzéseinek eléréséhez? (%)

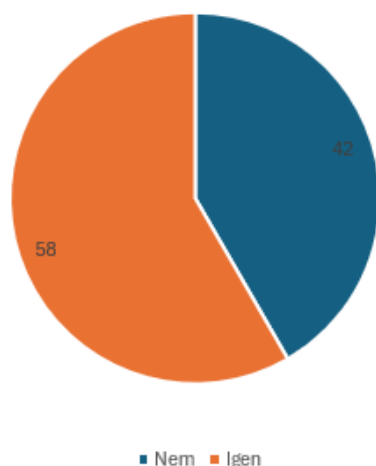
Forrás: Felmérés a tagállamok számára az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről, a Panteia által összeállított adatok, 2026.

3. ábra: Hogyan értékeli a nyílt koordinációs módszerrel (OMC) dolgozó csoportokkal kapcsolatos munkaszervezésre és teljesítményre vonatkozó alábbi állításokat? (%)

Forrás: Felmérés a tagállamok számára az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről, a Panteia által összeállított adatok, 2026.

4. ábra4: Ön szerint a következő uniós munkatervnek vitát kellene-e indítania konkrét kulturális és kreatív ágazatokról? (%)

Forrás: Felmérés a tagállamok számára az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről, a Panteia által összeállított adatok, 2026.

5. ábra5: Milyen témákat részesítene előnyben a következő munkatervben?* (kiválasztottak %-os

(*) Megjegyzés: A tagállamok legfeljebb öt témát választhattak ki a prioritásként

Forrás: Felmérés a tagállamok számára az EU 2023–2026-ra szóló kulturális munkatervéről, a Panteia által összeállított adatok, 2026.